ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3433 — ՇԱԲԱԹ, 16 ՄԱՐՏ 1883 — Ն. Տ. 28 ՄԱՐՏ

ՄԱՄՈՒ

ԼՐԱԳԻՐ

30 ՓԱՐԱԶ — ՀԱՆԱՊԱՀՈՐԵԱՑ — 30 ՓԱՐԱԶ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՏՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 մէճիտա
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Օտար թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի

ՊԱՏՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ ամէն կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր պիտի ուղղուի։
Կ. Պոլիս Փիզա Հարգ Զարչըսը թիւ 33 մաս.
Ձանրու մակ չընդունուիր։
Զատուած ն. ած, եւայլն եւս չեն տրուիր։

ՐՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խառն. — Հեռագրական. — Ազգային լուրեր. — Ջինուորական տուրք եւ Ն. Բուսապահպանի պարարքը. — Թղթակցութիւնք (Տփղիս եւ Քարբերդ). — Գիտական (վերջ). — Առեւտրական. — Թերթոն Մասիսի։

Կ. ՊՈԼԻՍ 16 ՄԱՐՏ

Ա. Զ Դ

Լրագրոյս Թերթոնին մէջ հրատարակեալ Լամն Ապուի «Ամուսնութիւնք փարիզի» մակագրեալ մանր վէպերուն չորրորդն և վերջինը վաղը կ'աւարտի, և հետեւեալ օրը պիտի սկսինք հրատարակել հռչակաւոր Ալպեր Ցէլբիի գրչէն ելած ՄԱՐԳԻԶՈՒՀԻՆ, զոր Վսեմ. Օտեան Գրիգոր էֆէնտի յանձնարարած է մեզ իբրև ընտիր և հետաքրքրաշարժ վէպ մը, արժանի Մասիսի մէջ հրատարակուելու։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանին հրաւիրմամբ Մեծ եղարքս Բարձ. Սայիտ փաշա և արտաքին գործոց նախարար Արիֆի փաշա կիրակի օրը կայսերական պալատը գնացին և մինչեւ իրիկուն աշխատեցան Ն. Կ. Վեհափառութեան հետ։

Երէկ Բ. Դուռը զրոյց պատրաստեաւ թէ, կ'ըսէ Ամվերթայզը, արտաքին գործոց նախարար Արիֆի փաշա և երմտական գործոց նախարար Միւնիր փաշա հրաժարական տուած էին։

Կ'ըսուի թէ Պերլինի նորընտիր դեսպան Սայիտ փաշա յառաջիկայ ուրբաթ օրը պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

Արդէն ծանուցածենք թէ Վեհ. Սուլթանն որոշած է Ռուսաց կայսեր թագադրութեան հանդէսին ներկայ գտնուելու պաշտօնով արտասովոր դեսպանութիւն մը ղրկել ի Մոսկուա։ Ամվերթայզը լրագիրը կըսէ թէ այս փափուկ պաշտօնը Նամըգ փաշայի յանձնուած է, ուրուն պիտի ընկերանան Գուրբէշի Օսմ. դեսպան Սիւլէյման պէյ, Արտաքին գործոց նախարարին որդին Մեհմէտ պէյ, Վէլի-էտ-Տին պէյ և գնդապետ Ճէվատ պէյ։ Նամըգ փաշայի հրաման եղած է որ ի մնոյ ճանբայ ելնելու պատրաստուի։

Ամվերթայզը լրագրէն առնլով ծանուցինք երէկ թէ դեսպանաց ոմանց միջնորդութեան շնորհիւ Թուրքիոյ և Ցունաստանի միջև ծագած թղթատարական վէճը պիտի կարգադրի դոհացուցիչ կերպիւ, և թէ Օսմ. թղթատարութիւնը վերջին օրերս փորձի համար թղթատարական նոր պայուսակ մը ղրկած էր ի Ցունաստան։ Նոյն լրագիրն իւր երէկեան թուով կըսէ թէ փորձի համար ղրկուած թղթատարական պայուսակն՝ առանց բացուելու ետ ղրկուած է Պրինտիզիի թղթաբեր շոգենաւով։ Հելլենական իշխանութիւնք՝ Օսմ. թղթատարութեան դէմ իրենց բռնած թշնամական դիրքին մէջ կը յարատեւեն և ամենափոքր դիմում մ'ընելու արամադիր չեն երեւիր՝ հակառակ Օսմ. թղթատարութեան ցոյց տուած իրաւախոհութեան և չափաւորութեան։ Ցաւալի է որ կը յարէ յիշեալ լրագիրը, որն թղթատարական վէճը քաղաքական խնդրոյ մը երեւոյթ կ'առնու։

Կայսերական կառավարութիւնն որոշած էր Բերայի Ջ. շրջանակի թաղապետութեան թողուլ յիշեալ թաղապետական շրջանակին տուներն առնուած կալուածատրոց 0/0ին երկուքն, որ կալուածատուրքն 88,282 ոսկի հաշուելով 1,766 ոսկի կ'ընէր։ Ամվերթայզը լրագիրը կ'ըսէ թէ երմտական նախարարութիւնն ութ տարիէ ի վեր չէ վճարած այս գումարը։ Քաղաքապետութիւնն այժմ յանուն յիշեալ թաղապետութեան կը պահանջէ եղեր անվճար մնացած գումարները։

Կայսերական Դ. բանակին հրամանատարութիւնը ծանուցած է Սպարապետութեան թէ երշնկացի Հայ վաճառականներէն Դանիէլեան Ճիվան էֆէնտի 30 ոսկի, Ղազարոսեան Գաբրիէլ էֆէնտի 25 ոսկի և Պալեան Բարսեղ էֆէնտի 15 ոսկի նուիրած են տեղւոյն Ցէպպաղխանէին Նորոգութեան համար։

Արդէն ծանուցինք թէ Օսմանեան կայսերական թանգարանին տնօրէնութիւնն՝ Հիսարլըքի և Փոքր-Ասիոյ քանի մը կողմերն հնագիտական խուզարկութիւններ ընելու համար հողեր գնելու ձեռնարկած է։ Խոթէրն էքսբրէս՝ Ըղմիւռնիա հրատարակեալ Ամալթեա լրագրէն առնլով կը ծանուցանէ թէ յիշեալ հողերը գնելու համար պէտք եղած դրամագլուխն ազգային հանգանակութեամբ պիտի հայթայթուի և թէ վեհ. Սուլթանն արդէն 300 ոսկի չնորհած է իւր անձնական դանձէն։ Հանգանակութիւնը ներքին գործոց նախարար Բարձր. Էմհէտ փաշայի ձեռամբ կը կատարուի և Օսմանեան բարձրատիճան պաշտօնատարք մէկ մէկ պատշաճ գումար ստորագրած են արդէն։

Խոթէրն էքսբրէս կը ծանուցանէ թէ Օրթագիւղի Հայ հասարակութիւնը խնդրեր է արքունեաց ներքինապետ Բարձր. Հաճի Հաֆրզ Պէհրամ աղային որ Հայոց սեփականութիւնն եղող այն ընդարձակ գետնին փոխարէն, որոյ վրայվերջին ժամանակներս մեծ զօրանոց մը շինուեցաւ, նոյն տեղն հայկական դպրոց մը կառուցանելու համար պէտք եղած միջոցները չնորհէ։ Ն. Բարձրութիւնը նպաստաւոր պատասխան մը տուեր է։

Մեք այս մասին դեռ որ եւ է տեղեկութիւն մը չունինք։

Թերճէմանի Հագիգաթ կը ծանուցանէ թէ Արտաքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեան գիւանին տնօրէն Ներ պէյ՝ Ատանայի կուսակալութեան մէջ ինչ ինչ քննութիւններ ընելու համար վերջին օրերս Ատանա գնացեր է։

Վագըթ կըսէ թէ Նորսէնֆիլտի Միթրայէօզ կոչուած թնդանօթներուն համար արքունի նաւարանին մէջ չինուած փամփուշտներն այսօր պիտի փորձուին Զէյթիւն-Պուրնուի կայսերական գործարանին մէջ։

Ցունաց պարիարքարանը թագրիր մը տալով Բ. Դրան՝ խնդրած էր որ գաւառական իշխանութեանց հրահանգ տրուի, որպէս զի օրթոդոքս ժողովրդէն առնուած ազգային տրոց հաւաքման մասին իրենց աջակցութիւնը նուիրեն առաջնորդաց։ Բ. Դուռն ընդունելով Ցունաց պատրիարքարանի այս առաջարկ, դատական Նախարարութեան կողմէ հետեւեալ շրջաբերականը ղրկուեցաւ գաւառական իշխանութեանց։

«Ցունաց պատրիարքարանը թագրիրով մը ծանոյց մեզ թէ Ցոյն հասարակութեանց կրօնական գլուխները տեղ տեղ դժուարութեանց կը հանդիպին հաւաքելու համար այն տուրքերը, զորս ըստ պատրիարքական կանոնագրի՝ հաւաքելու իրաւունք ունին։ Միանդամայն խնդրեց որ տեղական իշխանութիւնք իրենց աջակցութիւնը չնորհեն Ցոյն առաջնորդաց, և ըստ պատրիարքական կանոնագրին՝ Ցոյն հասարակութիւններէն առնուելիք տարեկան տրոց հաւաքման միջոցները դիւրացնեն։

«Այս մտօք հրահանգներ տրուած լինելով առ որ անկ է, կը խնդրուի Ձեր վարմութենէն որ ըստ այնմ դործէք, որպէս զի ամեն աջակցութիւն տրուի Ձեր կառավարութեան յանձնուած դաւառին մէջ գտնուող թեմերու առաջնորդաց՝ իրենց տուրքերն հաւաքելու համար»։

Կ'ըսուի թէ Պերլինի նորընտիր դեսպան Սայիտ փաշա յառաջիկայ ուրբաթ օրը պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

Արդէն ծանուցածենք թէ Վեհ. Սուլթանն որոշած է Ռուսաց կայսեր թագադրութեան հանդէսին ներկայ գտնուելու պաշտօնով արտասովոր դեսպանութիւն մը ղրկել ի Մոսկուա։ Ամվերթայզը լրագիրը կըսէ թէ այս փափուկ պաշտօնը Նամըգ փաշայի յանձնուած է, ուրուն պիտի ընկերանան Գուրբէշի Օսմ. դեսպան Սիւլէյման պէյ, Արտաքին գործոց նախարարին որդին Մեհմէտ պէյ, Վէլի-էտ-Տին պէյ և գնդապետ Ճէվատ պէյ։ Նամըգ փաշայի հրաման եղած է որ ի մնոյ ճանբայ ելնելու պատրաստուի։

Ամվերթայզը լրագրէն առնլով ծանուցինք երէկ թէ դեսպանաց ոմանց միջնորդութեան շնորհիւ Թուրքիոյ և Ցունաստանի միջև ծագած թղթատարական վէճը պիտի կարգադրի դոհացուցիչ կերպիւ, և թէ Օսմ. թղթատարութիւնը վերջին օրերս փորձի համար թղթատարական նոր պայուսակ մը ղրկած էր ի Ցունաստան։ Նոյն լրագիրն իւր երէկեան թուով կըսէ թէ փորձի համար ղրկուած թղթատարական պայուսակն՝ առանց բացուելու ետ ղրկուած է Պրինտիզիի թղթաբեր շոգենաւով։ Հելլենական իշխանութիւնք՝ Օսմ. թղթատարութեան դէմ իրենց բռնած թշնամական դիրքին մէջ կը յարատեւեն և ամենափոքր դիմում մ'ընելու արամադիր չեն երեւիր՝ հակառակ Օսմ. թղթատարութեան ցոյց տուած իրաւախոհութեան և չափաւորութեան։ Ցաւալի է որ կը յարէ յիշեալ լրագիրը, որն թղթատարական վէճը քաղաքական խնդրոյ մը երեւոյթ կ'առնու։

Կայսերական կառավարութիւնն որոշած էր Բերայի Ջ. շրջանակի թաղապետութեան թողուլ յիշեալ թաղապետական շրջանակին տուներն առնուած կալուածատրոց 0/0ին երկուքն, որ կալուածատուրքն 88,282 ոսկի հաշուելով 1,766 ոսկի կ'ընէր։ Ամվերթայզը լրագիրը կըսէ թէ երմտական նախարարութիւնն ութ տարիէ ի վեր չէ վճարած այս գումարը։ Քաղաքապետութիւնն այժմ յանուն յիշեալ թաղապետութեան կը պահանջէ եղեր անվճար մնացած գումարները։

Կայսերական Դ. բանակին հրամանատարութիւնը ծանուցած է Սպարապետութեան թէ երշնկացի Հայ վաճառականներէն Դանիէլեան Ճիվան էֆէնտի 30 ոսկի, Ղազարոսեան Գաբրիէլ էֆէնտի 25 ոսկի և Պալեան Բարսեղ էֆէնտի 15 ոսկի նուիրած են տեղւոյն Ցէպպաղխանէին Նորոգութեան համար։

Արդէն ծանուցինք թէ Օսմանեան կայսերական թանգարանին տնօրէնութիւնն՝ Հիսարլըքի և Փոքր-Ասիոյ քանի մը կողմերն հնագիտական խուզարկութիւններ ընելու համար հողեր գնելու ձեռնարկած է։ Խոթէրն էքսբրէս՝ Ըղմիւռնիա հրատարակեալ Ամալթեա լրագրէն առնլով կը ծանուցանէ թէ յիշեալ հողերը գնելու համար պէտք եղած դրամագլուխն ազգային հանգանակութեամբ պիտի հայթայթուի և թէ վեհ. Սուլթանն արդէն 300 ոսկի չնորհած է իւր անձնական դանձէն։ Հանգանակութիւնը ներքին գործոց նախարար Բարձր. Էմհէտ փաշայի ձեռամբ կը կատարուի և Օսմանեան բարձրատիճան պաշտօնատարք մէկ մէկ պատշաճ գումար ստորագրած են արդէն։

Խոթէրն էքսբրէս կը ծանուցանէ թէ Օրթագիւղի Հայ հասարակութիւնը խնդրեր է արքունեաց ներքինապետ Բարձր. Հաճի Հաֆրզ Պէհրամ աղային որ Հայոց սեփականութիւնն եղող այն ընդարձակ գետնին փոխարէն, որոյ վրայվերջին ժամանակներս մեծ զօրանոց մը շինուեցաւ, նոյն տեղն հայկական դպրոց մը կառուցանելու համար պէտք եղած միջոցները չնորհէ։ Ն. Բարձրութիւնը նպաստաւոր պատասխան մը տուեր է։

Մեք այս մասին դեռ որ եւ է տեղեկութիւն մը չունինք։

Թերճէմանի Հագիգաթ կը ծանուցանէ թէ Արտաքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեան գիւանին տնօրէն Ներ պէյ՝ Ատանայի կուսակալութեան մէջ ինչ ինչ քննութիւններ ընելու համար վերջին օրերս Ատանա գնացեր է։

Վագըթ կըսէ թէ Նորսէնֆիլտի Միթրայէօզ կոչուած թնդանօթներուն համար արքունի նաւարանին մէջ չինուած փամփուշտներն այսօր պիտի փորձուին Զէյթիւն-Պուրնուի կայսերական գործարանին մէջ։

Ցունաց պատրիարքարանը թագրիր մը տալով Բ. Դրան՝ խնդրած էր որ գաւառական իշխանութեանց հրահանգ տրուի, որպէս զի օրթոդոքս ժողովրդէն առնուած ազգային տրոց հաւաքման մասին իրենց աջակցութիւնը նուիրեն առաջնորդաց։ Բ. Դուռն ընդունելով Ցունաց պատրիարքարանի այս առաջարկ, դատական Նախարարութեան կողմէ հետեւեալ շրջաբերականը ղրկուեցաւ գաւառական իշխանութեանց։

«Ցունաց պատրիարքարանը թագրիրով մը ծանոյց մեզ թէ Ցոյն հասարակութեանց կրօնական գլուխները տեղ տեղ դժուարութեանց կը հանդիպին հաւաքելու համար այն տուրքերը, զորս ըստ պատրիարքական կանոնագրի՝ հաւաքելու իրաւունք ունին։ Միանդամայն խնդրեց որ տեղական իշխանութիւնք իրենց աջակցութիւնը չնորհեն Ցոյն առաջնորդաց, և ըստ պատրիարքական կանոնագրին՝ Ցոյն հասարակութիւններէն առնուելիք տարեկան տրոց հաւաքման միջոցները դիւրացնեն։

«Այս մտօք հրահանգներ տրուած լինելով առ որ անկ է, կը խնդրուի Ձեր վարմութենէն որ ըստ այնմ դործէք, որպէս զի ամեն աջակցութիւն տրուի Ձեր կառավարութեան յանձնուած դաւառին մէջ գտնուող թեմերու առաջնորդաց՝ իրենց տուրքերն հաւաքելու համար»։

Պրուսայէն մարտ 8 թուով մեզ գրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Պրուսայի կուսակալ Հաճի Իզզէթ փաշա անցոյս Յին իւր պաշտօնատեղին հասեր է և հետեւեալ օրն ալ կայսերական հրամանագիրն հանդիսաւոր կերպիւ կարդացուեր է ի ներկայութեան կառավարական պաշտօնատարաց, կրօնական գլխոց և ամեն ազգէ խուռն բազմութեան։

Հետեւապէս պիտի է քանի մ'օր առաջ Էքսբրէսի տուած այն լուրը թէ Հաճի Իզզէթ փաշա՝ փոխանակ Պրուսա երթալու՝ Բ. Դրան հրամանաւ Եմենա գնացեր է տեղւոյն դործոց հսկելու համար ի բացակայութեան Եմենեայի կուսակալ Ասիմ փաշայի, որ Շ.քոտրա գնացած է՝ Դարատաղի սահմանագլխին դործոց վիճակն անձամբ քննելու համար։

Բասթէմունիի կուսակալութեան ներքեւ գտնուող Պոլու քաղաքին կառավարչին կողմէ ներքին դործոց նախարարութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ, կ'ըսէ Ամվերթայզը, մօտակայ գիւղի մը մէջ հիւանդութիւն մը ծագած է, որոյ հետեւանքն ընդհանրապէս մահաբեր է եղեր։ Մայրաքաղաքիս առողջապահական խորհուրդն՝ յիշեալ հիւանդութեան բնութիւնն ստուգելու համար երէկ առաւօտ անմիջապէս Պոլու ղրկեր է Զոքթոր Տիւքա։

Պալթիկ ծովու Ռուսական ազգային նաւատորմին շոգենաւերէն Քասթորի շոգենաւն Օտէսայէն երկուշաբթի առաւօտ մայրաքաղաքիս նաւահանգիստն հասաւ և քանի մը ժամ կենալէ յետոյ ճանբան շարունակեց վայտի Ռոսթոք երթալու համար։ Յիշեալ շոգենաւին մէջ քանի մը հարիւր ընչական կային։

Ալեքսանդրիայէն մայրաքաղաքիս Հոլանտական դեսպանատան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ քոլերան վերստին երեւան եկեր է Սուսմարա կղզւոյն մէջ։

Կերիտի լրագիրը ծանուցանելով թէ վերջին օրերս առատ ձիւն տեղացած է յիշեալ կղզւոյն մէջ, կ'ըսեն թէ գիւղացի մը մեռնելով, իւր զաւակներն ու ազգականները դիակը վեց օր տանը մէջ պահելու պարտաւորուեր են, որովհետեւ տանը դրան առջեւ այնքան ձիւն դիզուեր է որ անհնարին եղեր է բանալ դուռն։

Լէբանթոյ անուն իտալական նոր և ահագին զրահաւորի մը շինութիւնը լրացած լինելով, նախընթաց շաբթու մէջ Լէկորնի առջեւ ծովը իջուցուած է մեծ հանդիսիւ։ Ի ներկայութեան թագաւորին, թագուհւոյն և 50,000 ժողովրդեան։

Իտալացի Ֆէնիանք կիներէ ալ վրէժ կը լուծեն։ Տիկին Ֆլորէնս Տիքսի անուն քաղաքադէտ կին մը թայմզ լրագրոյն նամակներ ղրկած էր ցոյց տալով թէ Իռլանդայի Հողային Միութեան հաշուոյն հանգանակեալ մեծաքանակ դրամարներէն Ֆէնիաններուն ալ բաժին կը հանուի ոճիրներ դործելու։ Նախընթաց շաբթու մէջ այս կին Լոնտոնի արուարձանաց մէկ ամայի փողոցէն անցած միջոցին, կանոցի կերպարանքով երկու մարդիկ անոր վրայ յարձակեցան, և դանակով սպաննելու փորձ փորձեցին, բայց կնոջ հոգեին պողպատը դանակը սահեցուց, և ազատեց զայն մահացու հարուած մ'ստանալէ։ Արիւն լուայ կնոջ աղաղակներուն վրայ, իւր պահապան ոստիկանը, որ քիչ մը հեռուն մնացած եր, կուգայ կը հասնի, և այնպիսի յարձակում մը կ'ընէ երկու չարագործներուն վրայ, որ անոնք ժամանակ չեն ունենար կիներն սպաննելու և կը փախչին։ Զանոնք դտնելու համար ոստիկանութեան ջանքերն ապարդիւն մնացած են դեռ։

Սամարիացի Լէֆթեր անուն Ցոյն մը, որ կառավարական պաշտօնատուները պարտելով կոչիկ և այլ դիւրատար նիւթեր կը դողնար, քանի մ'օր առաջ դատական պաշտօնատան մէջ նմանօրինակ դողութիւն մ'երած միջոցին բռնուեցաւ և պատժական դատարանին առջեւ դատուելով երեք ամիս բանտարկութեան դատապարտեցաւ։

Վերջերս կը պատմէ թէ Ֆէլիսի տասնուն ֆէնֆի մ'երկուշաբթի դիշեր Ղալաթիոյ Գաֆէսճի կոչուած փողոցն իւր ծանօթներէն միոյն տունն երթալով յառաջագոյն պատրաստել տուած մանուռ մը կը հրամայուեցաւ տանը մարդոց։ Երբ տան մարդիկ այդ մանուռն մէկ մէկ քիչ կ'ուտեն, անդգայ վիճակի մէջ կը մնան և յայտնապէս Անդրէաս տանը մէջ գտնուած դեռատի օրիորդի մը պատիւը բռնաբարել կ'ուզէ, բայց աղջիկն անձնատուր չլինելով իւր բոլոր ուժովը կ'սկսի պոռալ։ Նոյն միջոցին փողոցէն անցնող պահակախումբ մ'աղջկան ձայնը լսելով տունը կը մտնէ, բայց չկրնար բռնել Անդրէասն, որովհետեւ ոստիկանաց դարն իմանալով փախեր եր. մանուռ ուտողներն հագիւ երեկ ժամ 6ին միջոցները կրցեր են սթափիլ իրենց անդգայութենէն։ Ոստիկանութիւնը չարագործը փնտռելու ետեւէ է։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 27 մարտ.

Նորագոյն պայմանց պատճառաւ կառավարութիւնն որոշեց Լոնտրայի ոստիկանաց թիւը մեծապէս աւելցնել։

Բարեյուսոյ գլխէն եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ կառավարութիւնը՝ Պէրաց կողմէ միջնակայ երկիրներու վրայ եղած անընդհատ ասպատակութեանց առաջքն առնելու համար որոշած է զօրագունդ մը ղրկել անոնց դէմ։

Պերլին 27 մարտ.

Բեդրպուրգէն եկած լուրեր կը հաստատեն թէ կայսրը՝ վախմանեալ Կորչաքոֆ իշխանին տեղ ուրիշ նախարարապետ (չանսլրիէ) մ'անուանելու որոշում տուած չէ դեռ։

Գերմանական եւ Աւստրիական լրագիրք կը շարունակեն հակարութիւն յայտնել առ Խոտիա, եւ Պ. Մանչինի աշխարհավարութեան անկեղծութիւնը ճանչել։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆ

Ազգ. ժողովոյ ԺԸ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 18 մարտ ի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցի Ղալաթիոյ։

Սահմանը պիտի բացուի ժամ 7 1/2 ին։

Հրաւիրեալ են Ազգ. Երեսփոխանք իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ։

Մնամ ազօթարար
ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՕԼՍՈՅ

15 մարտ 1883

ՕՐԱԿԱՐԳ

Վիճաբանութիւն ի վերայ վարչական դրութեան։

Երէկ Ռուսիոն խորհրդոյ ԺԳ. նիստը տեղի ունեցաւ ի Ղալաթիա։ Խորհուրդը Պալատս, Իսկ. Իճատիէի, Ռուսճուգի, Իսլիմիայի և Կարնոյ կրթական ընթացիկ գործոց նկատմամբ ինչ ինչ տնօրինութիւններ ընելէ յետոյ, վաւերացոյց Մագրի գիւղի նորընտիր խնամակալութիւնն, և որոշեց որ Գուլ գաբուի դրսի թաղեցիք ազատ թողուին իրենց թաղային երկաբաժանի վարժարանը պարզ նախակրթարանի իջեցնելով թաղին նիւթական կարողութեան համապատասխան վիճակի մէջ դնել դայն։ Վարժապետանոցի և կրթական երմտացոյցի խնդրոյ մասին խորհրդակցութիւն մ'ունենալէ յետոյ, խորհուրդն ընդունցաւ Մեարիֆի կողմէն եկած պաշտօնագրոյն ծանուցեալ խընդրումն և նկատեց որ 1873 ին հրատարակուած բարեկարգութեան հրահանգի յայտագրէն զատ վաւերացեալ յայտագիր չկայ, և որոշեց որ իւր քարտուղար Ն. Փափազեան էֆ. մայրաքաղաքիս ազգային վարժարանները շրջելով դասատուաց և դործածուած դասագրոց ցանկը պատրաստէ հանդերձ կարեւոր տեղեկագրով մը։ Այս ցանկին պատրաստութենէն յետոյ խորհուրդը պաշտօն վարող դասատուաց վիճակի խնդիրը պիտի կարգադրէ։

Անցուհետեւ կարդացուեցաւ Քաղ. ժողովոյ մի պաշտօնագիրն, որոյ վրայ մեր վաղուան թուով պիտի խօսինք։

Էջմիածնայ կաթողիկոսական Տեղապահ Գեր. Մակար Սրբազան՝ Ս. Պատրիարք Հօր չնորհաւորական հեռագրին ի պատասխան երէկ Էջմիածինէն հեռագիր մը քաշելով՝ չնորհակալութիւն կը յայտնէ, և կը խնդրէ Ն. Սրբազնութենէն աղօթել որ ըստ արժանւոյն կարենայ վարել իւր այս տաժանելի պաշտօն։

Կարինէն լուր կը տրուի թէ տեղւոյն բանտին մէջ բանտարկեալ ազգայինք, որք խեղճ վիճակի մը մէջ էին, լաւագոյն սենեակ մը փոխադրուած են։

Քարբերդի Առաջնորդին և Ազգային ժողովոյ կողմէ ուղղեալ մը ղրկուած եր ուղղակի կայսերական պալատն, երախտագիտութիւն յայտնելով այն չնորհաց համար զորս վերջերս Վեհ. Սուլթանը ցոյց տուաւ Հայոց Ազգին։ Վեհ. Սուլթանն այս ուղերձէն շատ զոհ լինելով, կայսերական պալատան առաջին քարտուղար Ալի Բիզա պէյ նախընթաց օրը նամակ մը ղրկեց Ս. Պատրիարք Հօր, Ն. Կ. Վեհափառութեան այս գոհունակութեան զգացումն յայտնելով։ Ն. Սրբազնութիւն նամակաւ մը պատասխանեց, յորում կը յայտնէ թէ Վեհ. Սուլթանին կողմէ վերջերս Հայ Ազգին ցոյց տրուած չնորհաց համար երախտագիտութիւն յայտնող հանրագրեր ստացած եր ո՛չ միայն Քարբերդէն, այլ և տեղութեան Ասիական և Եւրոպական ուրիշ քաղաքներէն, և թէպէտ կը փափաքէր Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայանալով, Հայ ժողովրդեան այս երախտագիտական զգացմանց արտայայտութիւնն անձամբ դնել կայսերական գահոյից առջև, բայց չուզելով ձանձրոյթ պատճառել, յարմար առիթի մը կը սպասէր, զոր այժմ կը գտնէ կայսերական պալատէն եկած գոհունակութեան գրոյն մէջ։

Ֆար տիւ Պոսֆոր կը ծանուցանէ թէ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին Պերճթը Ս. Պատրիարք Հօր խնդրանաց համաձայն փոփոխուած լինելով, ըստ այնմ հրամաններ ղրկուած են պէտք եղած տեղերը։

Ըստ մեր տեղեկութեանց, իրաւ է որ յիշեալ Պերճթին բարեփոխման համար հարկ եղած կայսերական իրատէն շատոնց եղած է, և նախարարութիւնը գործադրած է զայն, բայց ըստ այսմ Հայերի կուսակալին հրահանգ ղրկուած լինելու տեղեկութիւնը կանխահաս պէտք է լինի։

Հիւսնի Մանուրի ազգայնոց կողմէ Ս. Պատրիարք Հօր ղրկուած հանրագիր մը կը գտնդատի թէ Կիլիկիոյ կաթողիկոսն անխնամ թողած է զիրենք, ուստի Հիւսնի Մանուրցիք կը փափաքին բաժնուիլ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութենէն, որոյ թեմն էին ցարդ, և կը խնդրեն որ Պատրիարքարանն հովիւ մը ղրկէ իրենց։

Ս. Պատրիարք Հայրը գրեց Եդեսիոյ Ազգանորդին որ Հիւսնի Մանուրի ազգայնոց այցելէ, և հոգեւորապէս մխիթարէ զանոնք, մինչ տնօրինութիւն։

Զարսանճագէն կը գրեն առ Պատրիարքարան թէ գաւառին վազկերտ գիւղի եկեղեցին գիշերային գողեր մտնելով 7,000 դրուշի արժողութեամբ եկեղեցական ինչքեր գողցած են։

Ցառաջիկայ շաբաթ գիշեր Բէրայի վերտի թատրոնին մէջ երեկոյթ մը պիտի տրուի ի նպաստ Սեբաստիոյ Լուսաբեր ընկերութեան։ Պիտի ներկայացուի «Ցոն Սէզառ տը Պազան» բարոյալից և հետաքրքրաշարժ թատերգութիւնը, ում պիտի յաջորդէ ծիծաղաշարժ գաւեշտ մը։ Ցեղացի և գաւառացի պատուաւոր ազգայնոց կազմուած կարգադիր մասնախումբ մ'ամեն ճիգ կը թափէ հանդէսին բացառիկ փայլ մը տալու համար։ Հայ լեզուաւ տրուած այս ներկայացման պիտի մասնակցին Օր. Վ. Դարագաշեանի և Պ. Պ. Մազաքեանի պէս հռչակաւոր արուեստագէտներ։ Լուսաբեր ընկերութեան անունը վերջերս յաճախ յեղյեղուեցաւ մեր թերթի մէջ, և ընթերցողք կը յիշեն թէ 13 ամերէ ի վեր հաստատուած միութիւն մ'է դա, որ լռիկ մնջիկ կը գործէ բազմահայ գաւառի մը մէջ, իրեն նպատակ ունենալով Սեբաստիոյ Սենեքերիմեան վարժարանաց հարիւրաւոր կարօտ ուսանողներուն նպաստել նիւթապէս։ Ցարակոյս չունինք թէ կրթասէր ազգայնք պիտի փութան իրենց ներկայութեամբ արդիւնաւորել յիշեալ երեկոյթը, Սեբաստիոյ բազմակարօտ ազգայնոց դաստիարակութեան ըստ կարի օժանդակած լինելու համար։ Մինչ Սեբաստիոյ տոկուն զաւակներն իրենց չարաչար աշխատանաց վարձէն բաժին կը հանեն ազգային դաստիարակութեան համար, դիւրակեաց Պոլսեցիք չեն կարող իրենց լումայն զանալ, և վստահ ենք որ երկուշաբթի պիտի կարենանք աւետել մեր ընթերցողաց թէ Լուսաբեր ընկերութեան երեկոյթը կատարեալ յաջողութեամբ պսակուեցաւ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ ԵՒ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԱՑ ՊԱՐՏՔԸ

—=—

Լա Թիւրքի և Ֆար տիւ Պոսֆոր կը ծանուցանեն թէ Ցունաց Պատրիարքարանը Բ. Դուռը Գիմած է խընդրելով որ գաւառական Ցունացմէ ազգային տրոց հաւաքման համար տեղական օսմանեան իշխանութիւնք օգնեն Մետրապոլիտներուն և այս մասին որ և է ջանք չղլանան, և Բ. Դուռը բարեհաճած է այս նկատմամբ հարկ եղած հրահանգները ղրկել բոլոր կուսակալաց։

Զարմանալի զուգադիպութիւն մը կայ Ցունաց Պատրիարքարանին կողմէ ի գործ դրուած այս տնօրինութեան և զինուորական տրոց մասին մեր Երեսփոխանական ժողովոյ վիճաբանութեանց միջև։ Երուսաղեմայ պարտուց համար զինուորական տրոց վրայ առժամանակեայ թեթեւ յաւելում մ'ընելու մասին քաղաքական ժողովոյ առաջարկութեան ընդդիմացող աղաղակ և աղէտաւոր երեսփոխանաց գլխաւոր առարկութիւնը սա է թէ ազգային պիտոյից համար պէտք եղած գումարները ցերութեան միջամտութեամբը պէտք չէ հաւաքել ազգայիններէն, ինչպէս 16 տարի առաջ ալ որոշած էր Ազգ. Ժողովը։ Կ'երևի թէ Պուլկարը և Ցոյնք մեզ չափ ազգասիրութիւն և ազատամտութիւն չունին, որ չէ թէ առժամանակեայ, այլ մնայուն ազգային տուրքի մը հաւաքման համար կայսերական կառավարութեան օժանդակութիւնը խնդրած և ստացած են։ Երբ ազգային իրաւանց այսչափ նախանձախնդիր Երեսփոխաններ ունինք, այլ եւս պէ՞տք է միթէ հարցնել թէ ինչո՞ւ համար մեր Ազգ ետ կը մնայ զինք շրջապատող քրիստոնեայ և ոչ-քրիստոնեայ ազգերէն, ինչո՞ւ համար մեր Ազգի մէջ իրապէս ազգօգուտ մեծ ձեռնարկներ յարատեւութիւն չեն ունենար, ինչո՞ւ համար մեր Վարչութիւնք անճարակ են, մեր գործեր կէս ճամբան կը մնան, և մեր Պատրիարքներ իշխանութեան, զօրութեան և ազդեցութեան անունը միայն ունին։ Քանի տարւոյ երազներ բաւական չեղան, և տակաւին կը սիրենք երազներով օրորուիլ։ Կը պարծենանք թէ ազգային ներքին վարչութիւն մ'ունինք։ Ի բոլոր ազգային պիտոյից գոհացման, մեր ազգային իրաւանց պահպանման համար, և սակայն այդ ազգային վարչութեան նիւթապէս, դրամով օժանդակելու գործը կամաւոր ըրած ենք ազգայնոց համար։ Ահա մեր Պատրիարքարան իւր խեղճ վիճակով և Պատրիարքներն ու Վարչութիւններն իրենց անզօրութեամբ ցոյց կուտան թէ Ազգն, եթէ իւր յօժար կամաց թողուի, դիտում չունի պէտք եղած օգուտը քաղելու այն ներքին ազգային ինքնօրինութենէ զոր կը վայելէ Վեհ. Սուլթանին կառավարութեան ներքեւ։ Եթէ կարելի լինէր կայսերական կառավարութեան թոյլտուութիւնն ստանալ, մեք՝ անցեալոյն տխուր փորձառութեանցեն՝ կը պահանջէինք որ այդ Պատրիարքարանի պահպանման և լաւագոյն վիճակի մը վերածման անհրաժեշտ եղած ազգային ընդհանուր տուրքն եւս կառավարութեան օժանդակութեամբն հաւաքուի ազգայիններէն։ Բայց Քաղաքական ժողովն և իւր Սրբազան Նախագահ դեռ այսչափ յառաջ չեն երթար։ Կը տեսնեն թէ Ազգին մի կարեւորագոյն հաստատութիւնն, Երուսաղիմայ վանքը, վանդի մէջ է իւր հեռզհեռէ աճող պարտուց պատճառաւ։ Կը տեսնեն թէ այդ պարտքը բառնալու համար քանի մը տարիէ հետէ առ Ազգն ուղղուած հրաւէրներ անպտուղ մնացած են, և կը ղգան թէ օր մը պարտուց եռապատկելովն ու քառապատկելովը, կա՛մ Երուսաղեմայ վանքը պիտի դրաւուի, և կա՛մ Ազգը վերջապէս պիտի բարեհաճի վճարել պարտքը, բայց ո՛չ թէ այժմեան 35,000 ոսկին, այլ եռապատիկ կամ քառապատիկ գումար մը։ Ուստի, այդ հաստատութիւնը վանդէ ազատելու, և միանգամայն՝ բաղդատմամբ ազգային՝ փոքր գումարով մը Ազգին վրայէն մեծ բեռ մը բառնալու համար, կ'առաջարկեն քանի մը տարի սպասելէն եղանակաւ տուրք մը առնուլ Ազգէն։ Եւ ոմանք այս առաջարկութեան կ'ընդդիմանան առարկելով թէ Ազգին «յօժար կամայ» պէտք է թողուլ իւր հաստատութեանց պահպանումն . . .։

Բայց այդ վարդապետութիւն, չէ թէ Հայ Ազգին պէս Արեւելեան անհոգ և թերակիրթ ժողովրդեան մը, այլ Արեւմտեան քաղաքակիրթ և արթուն ժողովրդոց մէջ իսկ հաւանութիւն չգտներ։ Ուր որ կառավարութիւն մը կայ, հոն իշխանութիւն կայ, հոն անհատները պարտականութիւն պարտքեր ունին։ Մեք ներքին կառավարութիւն մ'ունինք, բայց չունինք այն նիւթական զօրութիւն որոյ վրայ յենլով միայն կառավարութիւն մը կ'արժանանայ այդ անուան։ Գիտենք թէ մեր երաշատես փիլիսոփաներ Հայ Ազգը կատարելութեան տիպար և պարտուց ու իրաւանց ճանաչման նկատմամբ Արեւմտեան ազգաց բարի օրինակ կ'ուզեն հանդիսացնել։ Բայց մինչեւ որ գործերն այդ բաղձալի վիճակի հասնին, մինչեւ որ Հայք, քաղաքակրթեալ աշխարհի մէջ առաջին լինելով, ապացուցանեն թէ կարելի է կառավարութիւն մ'ունենալ առանց ոստիկանաց և առանց պատժական օրինաց, մեր ազգային փոքրիկ վարչութիւնն եւս, գոնէ մերթ ընդ մերթ, ազգային մեծ վտանգ մ'անհետացնելու համար, նիւթական զօրութեան պէտք ունի։ Այս զօրութիւն իրեն կը պակսի, և նա կ'երթայ տիրող կառավարութենէն ժամանակի մը համար փոխառնուլ այդ իշխանութիւն։ Եւ սակայն, երբ Թուրքիարնակ ուրիշ երկու Քրիստոնեայ ազգեր մեզմէ առաջ կը զգան զայս հարկ և կը փորձեն այդ դրութիւն, մեծամեծ օգուտներ քաղելով, մեք չենք ուզեր գէթ ժամանակի մը համար նոյն միջոցին դիմել, և մեծ բեռ մը բառնալ Ազգին վրայէն . . .։

Անոնք որ վստահութիւն ունին ազգայնոց բարեյօժարութեան վրայ, կ'առարկեն թէ այսչափ ժամանակէ ի վեր Ազգին կաթողիկոսները, Պատրիարքները, վանքերն և այլ հաստատութիւնները, Վարչութիւններն ու ընկերութիւնները կամաւոր նուէրներով ապրած են. հիմա ի՞նչ պատճառ կայ տարբեր դրութիւն մը փորձելու։ Ցեսէ՛ք, կ'ըսեն, Ազգն Հայաստանի սովուն համար մէկ անգամէն 35,000 ոսկի տուաւ, և ամեն տարի հոն ոնեեռոն 5–6,000 ոսկի կուտայ սիրայօժար։— Բայց որովհետեւ մինչեւ ցարդ մեր ազգային հաստատութիւնք կամաւոր նուէրներով ապրած են, ահա՛ կըսեսնենք անոնց վիճակն. ամենն ալ աւելի կամ նուազ անզօր, ապարդիւն, կաղ վիճակի մէջ են։ Պատրիարքարանէն սկսեալ մինչեւ թաղային վարժարաններն, ամենն ալ յիրաւի կամաւոր տուրքերով կ'ապրին, բայց և ո՛չ մին ժամանակիս պահանջմանց համապատասխանելու դիրքին մէջ է։ Մեր ընկերութեանց ստացած նպաստին գալով, կը տեսնենք ահա թէ Ազգն իւր յօժար կամաք ի՞նչպիսի տկար վիճակի մէջ կը պահէ զանոնք։ Միայն Մի-ացեալ ընկերութիւն մ'ունինք որով կրնանք պարծիլ այսօր. ուրիշ բոլոր ընկերութեանց տարեկան պիտանիները քանի մը հարիւր ոսկիէ անդին չեն անցներ, հետեւապէս և անոնց գործունէութիւնն աննշան է. իսկ այդ միակ Միաց. Ընկերութիւն տարին ապահովապէս 4,000 ոսկի չկրնար ստանալ Ազգէն, որպէս զի պահէ իւր աւելի քան 30 դպրոցներ, որոց ապագայն միշտ անապահով է, և եթէ ամեն տարի պարահանդէս մը տալով կարող դասերէն 800 ոսկւոյ գումար մը չմուրայ, ընկերութեան գոյութիւնն իսկ կը վտանգի։ Գալով Սովելոց համար եղած հանգանակութեանց, կը կարծենք թէ 25,000 ոսկիէ աւելի չէ հանգանակուած աւելի քան երեք տարւոյ միջոցին, ապրը ալ գոնէ մէկ երրորդն օտարազգիներու նուիրատուութիւններէ կը բաղկանայ, որք Երուսաղեմայ պարտուց բարձման համար անշուշտ բարա մը չեն ուղեր տալ։ Մնաց որ, Հայաստանի սովուն պէս արտասովոր աղէտի մը առջեւ Ազգէն հանգանակուած իբր 20,000 ոսկւոյ գումար մը չկրնար բաղդատուիլ Երուսաղեմայ պարտքին պէս բացասական հարկի մը համար վճարելի իբր 40,000 ոսկւոյ գումարին հետ։ Նոյն հրապոյրն որ կար առաջին պարագային մէջ, երկրորդին մէջ չկայ. ուստի նոյն բարեյօժարութիւն որով Հայաստանի սովելոց նպաստ ղրկուեցաւ, բաւական չկրնար լինել նաեւ Երուսաղեմայ պարտքին համար։ Ինչպէս կը պարտքը բառնալու, ինչպէս փորձն իսկ տեսանք վերջին երեք տարիներու միջոցին։

Եւ յիրաւի, եթէ Ազգը նոյնչափ սիրով և նոյնչափ փութով կրնայ վճարել Երուսաղեմայ պարտքն, որչափ սիրով և փութով օգնեց Հայաստանի սովելոց, ինչո՞ւ համար հակառակը տեսանք։ Երուսաղեմայ պարտուց բարձման ցանձնաժողովը կանոնաւոր եղանակաւ մը հանգանակութիւն մը բացաւ, բայց արդիւնքը նուազ է քան թէ եղած ծախքն։ Այս իրողութիւն ըստ մեզ վճռաբար ցոյց կուտայ թէ անհնար եղած է կամաւոր հանգանակութեամբ բառնալ Երուսաղեմայ պարտքն. այսուհետեւ ալ ամեն տարի թերևս մէկ մէկ փոքրիկ դումար հաւաքուի, բայց այս ալ ոչ թէ պարտքը բառնալու, այլ տոկոսները միայն վճարելու ապարդիւն պէտքին հաղիւ բաւէ։

Իսկ զինուորական տրոց վրայ առժամանակեայ յաւելում մը սա առաւելութիւնն ևս ունիր մինչդեռ ազգով ամեն ընտանիք իւր կարողութեան չափով բայց ստիպողական կերպիւ կը մասնակցի Երուսաղէմի պարտուց բարձման, այս կերպիւ հանգանակելի Յական զրուշին համար Ազգը նոր ծախքեր ընելու չպարտաւորիր, ինչպէս կը պարտաւորուէր զատ հանգանակութիւն մը բանալով։ Զինուորական տուրքը դարձեալ ազգայնոց ձեռամբ կը հաւաքուի, և կառավարական միջամտութիւնն, յորմէ այնչափ կը սոսկան Երեսփոխանք ոմանք, իւր նուազագոյն աստիճանին վերածուած է այս պարագայի մէջ. բայց մեր դժբախտութենէն, «զինուորական տուրքը» բառերն աւելի ստիպողական կերպիւ կը հնչեն ազգայնոց ականջին, աւելի մեծ հրապոյր ունին մեր ժողովրդեան համար, քան թէ որ և է տեսակ «ազգային տուրք», և կը կարծենք թէ Պատրիարքն և Վարչութիւնը մեծ անիրաւութիւն մ'ըրած չեն լինիր ուզելով ի նպաստ Երուսաղեմայ պարտուց բարձման օգուտ քաղել այն նախապատութենէ և բացառիկ յարգանքէ, զոր մեր ժողովուրդ կ'ընծայէ զինուորական արոց։ Անտարակոյս ենք որ Ազգային ժողովոյ ողջամիտ մեծամասնութիւնն ալ սոյն տեսակէտէն կը նկատէ Վարչութեան որոշումն, որ ինքնին բանաւոր կը թուի մեզ այն պայմաններով զորս արդէն պարզած ենք։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ի ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ

—o—

(Մեր Թղթակցէն)

—

ՄԱԿԱՐ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԵՒ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

—

Տփղիս 2/14 մարտ, 83

Անցեալ ամսի 28 ին Մակար արքեպիսկոպոսը Տփղիսից դուրս եկաւ և ուղեւորեցաւ Էջմիածին։ Սրբազանը քանի մի օր մընաց Տփղիսի մէջ, այն Տփղիսի, որ տեղ Հայ ազգասէրութիւնը այնքան մեծ կարծիք ունի իւր վրայ և որը կարօտ է մեծ հիմք լինիլ իւր մօտակայ նպատակին . . .։ Իւր մեկնելու օրը Սրբազանը քանի մի եկեղեցիներ այցելեց. իւր յարաբերութիւնները քաղաքի մեծատուններուն հետ չափած էին. վանքի Մայր եկեղեցու մէջ քանի մի խօսք խօսեց. ղեալ տուեց իւր այժմեան պաշտօնը, իւր անցեալը և Էջմիածնայ մէջ բոլոր գործերը կատարելու կարողութիւն ցոյց տալով, միմիայն ձեռարանի նիւթական անապահով դրութեան վերայ չեշտեց։ Մակար Սրբազանը շատ լաւ գիտէ թէ ի՞նչ են խօսում իւր մասին։ Այդ մարդը աւելի քան մի ուրիշ բարձրաստիճան հոգեւորական կուսակցութիւնների առարկայ է. այդ մարդը աւելի քան այս բոլոր անձինք, որոնք այժմ նկատվում են իբրեւ կաթողիկոսական ընտրելիք, առարկայ է չափազանց ծայրայեղ դատողութիւնների և կարծիքների։ Ներկայումս Գոլոսոյ մէջ տեղի ունեցող շարժումները կաթողիկոսական ընտրութեան մասին միանգամայն զարմանք են պատճառում մեզ։ Կրկին մայ ահագին պարտքը բառնալու, ինչպէս փորձն իսկ տեսանք վերջին երեք տարիներու միջոցին։

Եւ յիրաւի, եթէ Ազգը նոյնչափ սիրով և նոյնչափ փութով կրնայ վճարել Երուսաղեմայ պարտքն, որչափ սիրով և փութով օգնեց Հայաստանի սովելոց, ինչո՞ւ համար հակառակը տեսանք։ Երուսաղեմայ պարտուց բարձման ցանձնաժողովը կանոնաւոր եղանակաւ մը հանգանակութիւն մը բացաւ, բայց արդիւնքը նուազ է քան թէ եղած ծախքն։ Այս իրողութիւն ըստ մեզ վճռաբար ցոյց կուտայ թէ անհնար եղած է կամաւոր հանգանակութեամբ բառնալ Երուսաղեմայ պարտքն. այսուհետեւ ալ ամեն տարի թերևս մէկ մէկ փոքրիկ դումար հաւաքուի, բայց այս ալ ոչ թէ պարտքը բառնալու, այլ տոկոսները միայն վճարելու ապարդիւն պէտքին հաղիւ բաւէ։

Իսկ զինուորական արոց վրայ առժամանակեայ յաւելում մը սա առաւելութիւնն ևս ունիր մինչդեռ ազգով ամեն ընտանիք իւր կարողութեան չափով բայց ստիպողական կերպիւ կը մասնակցի Երուսաղէմի պարտուց բարձման, այս կերպիւ հանգանակելի Յական զրուշին համար Ազգը նոր ծախքեր ընելու չպարտաւորիր, ինչպէս կը պարտաւորուէր զատ հանգանակութիւն մը բանալով։ Զինուորական տուրքը դարձեալ ազգայնոց ձեռամբ կը հաւաքուի, և կառավարական միջամտութիւնն, յորմէ այնչափ կը սոսկան Երեսփոխանք ոմանք, իւր նուազագոյն աստիճանին վերածուած է այս պարագայի մէջ. բայց մեր դժբախտութենէն, «զինուորական տուրքը» բառերն աւելի ստիպողական կերպիւ կը հնչեն ազգայնոց ականջին, աւելի մեծ հրապոյր ունին մեր ժողովրդեան համար, քան թէ որ և է տեսակ «ազգային տուրք», և կը կարծենք թէ Պատրիարքն և Վարչութիւնը մեծ անիրաւութիւն մ'ըրած չեն լինիր ուզելով ի նպաստ Երուսաղեմայ պարտուց բարձման օգուտ քաղել այն նախապատութենէ և բացառիկ յարգանքէ, զոր մեր ժողովուրդ կ'ընծայէ զինուորական արոց։ Անտարկոյս ենք որ Ազգային ժողովոյ ողջամիտ մեծամասնութիւնն ալ սոյն տեսակէտէն կը նկատէ Վարչութեան որոշումն, որ ինքնին բանաւոր կը թուի մեզ այն պայմաններով զորս արդէն պարզած ենք։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆԷ

—=—

(Մեր Թղթակցէն)

—

Քարբերդ, 25 փետր. 83.

Բերկրութեամբ սրտի կուգամ ծանուցանել, որ գաւառիս Սմբատեան բարեհամբաւ ընկերութիւնը՝ մի քանի լուսամիտ երիտասարդաց բարեջան աշխատութեամբ նոր քայլ մը եւս առնուլ սկսաւ։ Ընկերութիւնը այժմ երկու հարիւրի մօտ բաժանորդ ունի, իւրաքանչիւր բաժնեգին չաբաթական քսան փարա լինելով։ Բաժանորդագրութիւններու բացարձակ առաւելութեամբ 12 անձերէ բաղկացեալ նոր վարչութիւն մը կազմուեցաւ, որոյ ներկայ փափուկ եւ նուիրական պաշտօնը ընդունելով, յարատեւութիւն եւ յաջողութիւն կը մաղթեմ։ Կը հրաւիրուի Քարբերդցի Ազգայինք որ հաճին իրենց նիւթական օգնութիւնը չխնայել այս բարենպատակ ձեռնարկին։

Քաղաքիս մէջ ատեպ դողութիւններ տեղի ունեցան այս միջոցներս ուստի ոստիկանութիւնը լուրջ հսկողութիւն մը ի գործ դնելով, վերջապէս Զնկուշցի Օհան անուն անձի մը, որ նախկին աւազակութիւնները ծանր էին, բաւական ժամանակէ ի վեր տան անդործ շրջիլը նկատողութեան առնելով Քաղաքապետը *) հարցաքննելով զանոնք չյաջողեցաւ պէտք եղած տեղեկութիւններն առնուլ անոնէ, ստիպուեցաւ երեք օր շարունակ քննութեան ենթարկել եւ զրեթէ անսուաղ պահել։ յետոյ ազատուց երբ կը թուլատրուի ենթակայ բաղին մէջ սա հետեւեալ խօսքերը կ'արտասանէ. «Ընկեր, նա պարտաւոր որ փախչիս այս տեղէն»։ Ոստիկանները արթնցնելով զինքը, սոյն խօսքերուն բացատրութիւն կը պահանջեն։ Յաւելի արարածը ինքզինքը տարտղնելու յոյսէն զրկեալ, կ'ստիպուի պարզապէս խոստովանելով՝ գողցուած իրերն այրը յայտնել, ուր 2–3 տարիներէ հետէ գողցուած իրեր ալ գտնուեցան։ Այժմ յիշեալ գողը եւ գողցուածները պահող Տեղացի Նուրճանեան Մարութեան բանտարկուած են։

Քաղաքիս մէջ ձմեռը տակաւին կը շարունակէ առատ ձիւներ տեղալով, բայց դաշտը կ'անձրեւէ, հետեւապէս

(*) Ոստիկանաց հարիւրապետ մի՝ որ քաղաքը կը նստի կառավարութեան կողմանէ։

ձեր մէջ սովորութիւն դարձած նենգութիւնները և անձնական հաշիւները հանդէս են գալիս։ Իւրաքանչիւր ինքնակոչ ամիրան, էֆէնտին, մանուկ-գրագէտը, երեսփոխանը, ուրիշի միջոցներով ապրող հայկատակը, իրան թոյլ է տալիս անձնաւորութիւններ մատնանիշ անել. և ահա հասարակութեան միտքը սկսում է պղտորիլ։ Այս տեղ, մեր մտքովը, դեռ ոչ ոքի վրայ մատնանիշ չէ արել։ Լռութեան մէջ եւս գործը կարող է առաջ գնալ՝ ապատ զանազան ճնշումներից։

Եւ երբ Պոլսոյ մէջ հասարակական կարծիքը թմրած դրութեան մէջ է, երբ Ցաճկահայերի կողմից Ազգային ժողովը պէտք է այս անգամ իւր իրաւունքները յամառութեամբ պաշտպանէ, և թոյլ չպէտք է տայ Ցաճկահայաստանի Հայ ազգաբնակութեան անմիջապէս ընտրութեան մէջ մասնակցելու, հասկանալի է որ այսքան վաղ օրօք լինելիք նախապատրաստութիւնները, կարծիքները, վէճերը և անձնաւորութիւնները ընտրելը, շատ տեսակ փոփոխութեանց պատճառ կարող է լինել, կարող է միանգամայն անսպասելի վախճան ունենալ, մանաւանդ որ այս տեղ կարող են տեղի ունենալ և կողմնակի ճնշումներ, դրամական հաշիւներ . . .։ Մենք ասել ենք արդէն որ պէտք էր օգուտ քաղել դէպքիցը, պէտք էր հրաւէր կարդալ ամբողջ Հայ ազգին, պէտք էր նորան եւս գործի կանչել, և կապել ազգային այս մեծ գործի հետ, որի հետեւանքը շատ ուրախալի է անկասկած. մեր մէջ արդէն կան անձինք, որոնք որ ծանօթ են ազգին, և ազգը շատ հեշտ կերպով կարող էր նոցա մատնանիշ անել, և ընտրել նոցանից արժանաւորագոյնքն։ Սակայն ցաւ է ասել, որ գործերը միանգամայն թարս են գնում։ Կուսակցական ոգին արդէն գործում է։ Այս տեղ Մակար Սրբազանը ունի իւր յեսուը մի զօրեղ բանակ, և գործը արդէն սկսուած է, թէ և ոչ պարզ և յայտնի կերպով։ Այդ տեղ Պոլսոյ մէջ, կ'ասեն երեսփոխաններից շատերը, արդէն մտքեր են պղտորում, գործիք են դարձել, և բաժան-բաժան են լինում։ Եւ եթէ այսպէս [illegible] ընտրութեան գործը ծիծաղելի վիճակի կը հասնի իւր մեծամասնութեան կողմից այս կամ այն անձի վերաբերութեամբ։ Մենք աւելորդ ենք համարում խօսիլ այն տխմարների մասին, որոնք չեն ամաչում «ղրաղրական բաղ» արձակել, և գործը ծիծաղելի դարձնել. իսկ եթէ խօսք է լինում մի Եղեռնի մասին, պէտք է գիտենալ, որ Պետերբուրգի «Հայ դիկտատորի» և Էջմիածնի կաթողիկոսական աթոռի մէջ մեծ հեռաւորութիւն և փոս կայ. անցքը անհնարին է. իսկ ազդեցութիւնը կարելի. ահա խնդիրը. պէտք է միշտ պատրաստ լինել այդ անձանց ազդեցութեանը դիմադրելու, որոնց բազմաթիւ արբանեակները անդադար գործում են, որոնց արբանեակները առանց կանգնելու առաջ են գընում և առաջ են տանում իրանց . . .։

Այդ արբանեակների թիւը տարաբաղդաբար մեծ է այս տեղ, և դոցա թիւը մեծանում է և Պոլսոյ մէջ. յարաբերութիւնները կարգին են. չէ՞ որ այժ տուող ազբիւրները առատ են. իսկ դիտէ՞ք թէ ո՞ւրքան հեշտ է մեր մէջ ծախել և առնել պատիւ, համբաւ, կարծիք . . .։ Միւս կողմից մեզ աւելի դառն է, որ դուրս են գալիս ինչին արարածներ, և այսպիսի կամ այնպիսի միջոցով ուշադրութիւնները բաժանում են. ցաւում ենք որ այդպիսի խօսելու և ունկնդիրներ ունենալու կարողութիւն ունին. և մի որ և իցէ խայտառակուած Աբրահամ Այվազեան իւր բոլոր սատրութիւններից յետոյ, գրաւում է դէպի ինքը թեթեւ մտքերը և Սիմէօնեանցին կաթողիկոսական ընտրելիների թուի մէջ դնում . . .։ Վերջապէս անտանելի է այսքան յիմարութիւններ տանիլ։ Եթէ որ ցաւալի է Եղեռնների այդպիսի վարմանքը, աւելի ցաւալի է Այվազեանների և նմանների այդպիսի սատրութիւնները, որոնք միւս կողմից դեռ եւս իրանց մեծ մարդիկ են կարծում ազգային գործոց—դասի մէջ . . .։

Մենք կրկին աւելի քան զարմանում ենք երբ իմանում ենք որ Էջմիածնից, կամ Տփղիսից, կամ Երեւանից կաչառուած գրիչներից ծնունդ առնող գրութիւնները մեծամեծ խօսակցութեան առարկայ են լինում, և կարողանում են փոխել հասարակական կարծիքը այնպիսի անձանց վրայ, որոնց արարմունքը շատ դժուարութեամբ պարզելով, կարողացել ենք նոցա անպիտանութիւնը և ստրկարութիւնը ցոյց տալ։ Մանկունին շատ վոզ ունի, և չպէտք է զարմանք եթէ նորա ազգասիրութեան և անշահասիրութեան մասին ներբողներ կարդաք. Մանկունին հարուստ է, և նորա հարստութիւնը ապահով է. ուրեմն չպիտի զարմանանք եթէ Սինոդականներից ոմանք նորա կողմն են անցնում. Մանկունին հարուստ է, և չպիտի զարմանանք որ նա Պատրիարքական աթոռի վերայ աչք ունի։ Կրկնում ենք, երբ մի հասարակութեան մէջ համբաւը ծախսվում է, ապա չպէտք է զարմանալ որ Մանկունին կարող է ազատուել իւր պատասխանատուութիւնից, չպէտք է զարմանալ եթէ վաղը միւս օրը մի ոչինչ մարդ կաթողիկոսական գահը բարձրանայ, չպէտք է զարմանալ՝ եթէ ներսէս իւր արժէքը սորա նորա ձեռքին խաղալիք տեսնէ, և կամ Խրիմեան իւր զեկը ստոր ճիճուների ձեռքին տեսնէ . . .։ Մեր մէջ ամենայն բան կարելի է, միայն թէ այդ չլինի դեղեցիկ, ճշմարիտ, վեհ և սուրբ . . .։ Դառնանք բուն խնդրին։ Նոյն իսկ այժմ մենք մեզ թոյլ չենք տալիս մատնանիշ անել կաթողիկոսութեան վրայ, այս կամ այն մարդու վրայ. ամենքին յայտնի է թէ որո՞նք են այն անձինքը, որոնց վրայ խօսում են. ամենքը գիտեն թէ ո՛վ է առաջին տեղը բռնում և որո՞նք երկրորդը, երրորդը և այլն։ Ամենքին յայտնի է թէ ո՛վ արժանի է Մայր աթոռի դահը բարձրանալու. սակայն կուսակցական կոյր ոգին չատերին կուրացուցել է։ Մեզ լուրեր են հասնում, որ Պոլսոյ մէջ ի միջի այլոց շատ խօսում են և Մակար Սրբազանի վրայ, և կարծում են որ Ռուսահայերը նորան կ'առաջարկեն ընտրելու. կարծէք թէ քիչ քիչ Մակարի կողմն են ուզում դառնալ բոլորի աչքերը, բայց այդ ըստ երեւոյթին, և այդ՝ սխալ է։ Միանգամ ընդ միշտ ասում ենք որ Ռուսահայերի կողմից Մակարը ընտրելի չի լինել, և չպէտք է լինի, եթէ արբանեակները մտքերը չպղտորեն . . .։

Մակար Սրբազան Էջմիածին դընաց Տեղապահի պաշտօնով, և մեք հաստատ գիտենք որ նա մեծ յոյս ունի իւր ցանկութիւններն իրագործելու։ Նորա պաշտպանները նրան մեծ յոյս են տուել։ Սակայն այդ դեռ բաւական չէ. այս տեղ մենք անձինքդ դեռ եւս մեծ և ազատ հասարակական կարծիք։ Ուրեմն աւելորդ են այն ներբողները, որոնք Պոլսոյ մէջ կարդացվում են առ Մակար Սրբազան։ Ուրեմն աւելորդ են այն նախապատրաստութիւններն, որոնք որ գործ են դրվում Սրբազանի առաջ ճանապարհ բանալու։ Եթէ որ ընտրութեան ձայնը Ցաճկահայերի կողմից ազատ լինի, մենք հաստատ գիտենք որ Մակար Սրբազան չկրնար կաթողիկոսական գահը բարձրանալ։ Եւ մենք մեր բոլոր շահերի դէմ գործած կը լինինք, եթէ թողնելով ուրիշներին Մակարին կաթողիկոս ընտրենք։ Էջմիածինը տարտամ դրութեան մէջ է, Ռուս կառավարութիւնն իւր յարաբերութիւնը լարած է. Ռուս քաղաքականութեան հակառակ կաթողիկոս է մեզ հարկաւոր. ամբողջ ազգի սէրն և համակրութիւնը վայելող կաթողիկոս է մեզ հարկաւոր, որ կարող լինի ընթացիկ գործերը կարգի բերել. ժողովրդական մարդ է մեզ հարկաւոր կաթողիկոսութեան համար. հեռատես, գործունեայ, աչի և ինքնուրոյն մարդ է հարկաւոր մեզ կաթողիկոսական գահի համար։ իսկ այդ մարդը, իմացէք, Մակար արքեպիսկոպոսը չէ։ Ուրեմն, որպէս զի ապագան Էջմիածնի և ազգի վերաբերութեամբ կրկին ազմկալի, անշարժ և անրոտվանդակ չի լինի, մեզ հարկաւոր է ղողոյ լինիլ, և թոյլ չտալ որ կուսակցական ոգին մեծ գործեր տեսնէ, հարկաւոր է որ այս կամ այն անկիւնից դուրս եկող ձայնները չշարժեն մարդոց մտքերը, և նոր ուղղութիւն չտան . . .։ Մենք չէնք ուզում կաթողիկոսական ընտրելիների վրայ առանձնապէս խօսել, անձնաւորութիւնների վրայ կանգ առնել. սակայն ձեր տրամադրութիւնը մեզ ստիպեց այդ անելու, նոյն իսկ հակառակ մեր ցանկութեան. ձեր կարծիքները իրօք շատ անհիմն են լինում երբեմն, չունենալով հաստատ ծանօթութիւններ, մեզ ստիպեցին այս անգամ ի դէպս քանի մը խօսք ասելու Մակար Սրբազանի վրայ, որին մեզ մեծ է այժմ, բարեղճութեամբ կատարելու ժամանակով ստանձնած պաշտօնը, և կրկին վայելելով մի կուսակցութեան յարգանքը և համակրութիւնը, անցկացընել իւր մեծացած կարճ օրերը, իւր զառամեալ օրերը, հեռու այդ գահից, որ այսօր պահանջում է զօրեղ, արի, հեռատես ու ծանօթ մարդ։ Երբ Ռուսահայերիս մէջ գործը աւելի լաւ դրութեան մէջ նկատվում, ցանկալի է որ Ցաճկահայերի մօտ եւս, Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս զգոյշ քայլեր անեն. եթէ որ մի որ եւ իցէ թեմին հարկաւոր լաւ առաջնորդ, կաթողիկոսական գահին վերաբերմամբ այդ աւելի ծանրակշիռ է. եթէ Պոլսոյ Պատրիարքական աթոռին քաջ պատրիարք հարկաւոր, էջմիածնայ Մայր աթոռին աւելի. եթէ Պոլսոյ Պատրիարքը մեծ գործեր ունի կատարելու, ազգի ընդհանուր կաթողիկոսն իւր մէջ միացնում է և Պոլսոյ Պատրիարքութիւնը։ Ուրեմն թող այս կամ այն կողմից չլինին անհնարաւոր ակնարկութիւններ թէ, միթէ Պոլսին արժանաւոր Պատրիարք չէ՞ հարկաւոր, կամ միթէ այս թեմին քա՛ջ առաջնորդ չէ՞ հարկաւոր . . .։ Երբ Գէորգ Դ. ի ցեղ հանգեաւ, շատերը կարծում էին որ նոր կաթողիկոսի ընտրութիւնը ամենափառաւոր կը լինի. աչքի առաջ ունենալով որ վերջին տարիները կաթողիկոսութեան վերաբերեալ խնդիրները շատ քննուեցան, ազգի պէտքերը պարզուեցան, ազգի մէջ նշանաւոր գործողներ ազգի ի մօտուց լաւ ծանօթ եղան։ Սակայն, ցաւելով պէտք է ասել որ միանգամայն ուրիշ դիրք ստացաւ գործը. պատճառը կարծում եմ պարզ է, և կարօտ չէ բացատրութեան։

ՇԱՄՇԱԴՐԱՄ

երկրագործները սկսեր են աշխատիլ։ Հին առուներն մը յենելով, կը յուսացուի թէ այս տարի հունձքը գոհացուցիչ պիտի լինի։

Ցեղոյս Աղդայիներէն քանի՝ ներկայ արհեստներու մէջոցաւ լաւ ապագայ մը պատրաստելու յոյսէն զրկուած, ընկերութեամբ Ցիպրանակերտի կողմերը Անպոր Զայ կոչուած տեղը 1500 (հազար հինգ հարիւր) լիրայով մեծ քանակութեամբ հող գնեցին, որ գրեթէ անդործ վիճակի մէջ էր յառաջ։ հիմայ մեծաւ մասամբ մշակուեցաւ։

Քաղաքիս փողոցները խիստ շատ ձիւն բարդուած լինելուն պատճառաւ չարունակ կոիւը պակաս չէ անցորդաց եւ դրացեաց մէջ։ Հասարակաց չինութեան Ժողովոյ մէկ ճիւղը այս տարի քաղաք եկած լինելով, նկատողութեան առաւ այս-կէսը, հետեւապէս նեղ փողոցները լայնցնելու եւ օձապտոյտ ճանապարհները, որչափ որ կարելի է, զուգահեռական գծի մէջ պահելու մասին յատակագիծ մը պատրաստեց, որ յառաջիկայ գարնան պիտի գործադրուի։

Բարձրագոյն հրամանաւ հեռագրատունը Մեղրէէն ի քաղաք փոխադրուեցաւ. այս կարեւոր փոփոխութեան համար Ցեղայիք 20000 (քսան հազար) դահեկանի մօտ գումարաւ մ'օժանդակեցին կառավարութեան։ Քաղաքացին յիշեալ այս երկու շնորհաց համար մեծ երախտագիտութիւն պարտի Բարեբնամ կառավարութեան։

ԳԻՏԱԿԱՆ

—o—

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ Ի ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ

Գ.

5. Ժանէթի նաւուն ի հիւսիսային բեւեռ-ուղեւորութիւն.

(Շարունակութիւն)

Ժանէթի նաւուն արշաւանքն, ուղեւորաց ճանապարհին մինչեւ այն ժամանակ, յորում տակաւին կենդանի մնացեալը օգնութիւնը գտան, երեսուն և եօթն ամիս տեւած էր։

Ժանէթի վերոյիշեալ նաւաստիներէն յառաջ Նիւ-Եօրք հասած էին 1882ին մայիսի 28ին՝ Ժոն Տանէնհովէր տեղական, որ ինչպէս գիտենք առաջին մակոյկին հրամանատարն էր։ Ըէյմսն բժիշկը, Նըդրմպ բնաբանը, Ճոն Գոլ և Լոնկ Սթինկ նաւաստիք, այս վերջինն ՃԵնացի մ'էր։ Այս դժբաղդ մարդիկ ամենաողորմելի վիճակի մէջ էին, Տանէնհովէր տեղակալը խիստ ողորմելի վիճակի մը մէջ կը գտնուէր՝ երկար ատեն ձիւներու մէջ կեցած ըլլալուն համար։ Այնպէս որ յիշեալ տեղակալին ձախ աչքը բոլորովին կուրցած էր, միւսն՝ թէպետ և հիւանդ՝ բայց այսու ամենայնիւ կըրնայ առողջանալ։ Ընդհմպ գասատուին դալով, ճանապարհորդութեան ամենասարսափելի ժամերուն մէջ իսկ իւր զուարթութիւն կորուսած չէր, թէպետ և իրը գիտական արդիւնք ոչինչ ստացաւ։

Ճոն Գոլ նաւաստին Սիպերիոյ մէջ անցուցած դժնդակ միջոցին մէջ բոլորովին խելքը կորոյս։ Հիւսիսային նահանգաց չորրորդ նահատակն էր Լոնկ Սթինկ, որ ճանապարհորդութեան ժամանակ այլի տըկարութենէ մ'ուրիշ բան չկրեց։

Ըստ Նիւ-Եորք Հերալտ լրագրոյն, կարծես թէ դժբաղդութիւնը ժանէրի նաւաստիները կը հալածէր։ Ուղեւորք իրենց մակոյկին երկիր հանդիպած տեղէն գրեթէ 50 հազարամեթր հեռաւորութեամբ բընիկներու գիւղի մը կրնային պատահիլ, բայց դայն առանց տեսնելու անցան։ Վերջապէս նաւաստիք իրենց նաւէն ելած ատեն ուտելիքի պաշարն անոր մէջ ձգելու հարկադրեցան։

Անանկ կը կարծուի թէ Թոնկուզի բնիկները դէպի Պիքոֆ յառաջանալով, ոտքի նորագոյն հետքեր նշմարեցին և զանազան բաներ ժողովեցին, զորոնք Տըլոն խրճիթի մը մէջ ձգած էր։ բայց յիշեալ մարդիկը վախնալով յիշեալ հետքերուն ճամբան չփնտռեցին։ Ինիկը կէտմիլիոտ հանելով, իմացան թէ Տըլոնի արշաւանքը կորսուած էր, բայց վախնալով թէ վերոյիշեալ հետքերուն ուղղութիւնն փնտռած չըլլալուն համար կը պատժուին, լռեցին, և իրենց սեռածն այն ժամանակ հաղորդեցին։ երբ բանը բանէն անցած էր։

Նիւ-Եօրք Հերալտ լրագրոյն իրգուքէն 1882 մայիս 20ին ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ՝ «Պ. Միլվիլ Տըլոն նաւապետին և իւր դժբաղդ ընկերաց դիակներուն հետ միասին յիշեալ նաւապետին օրագիրը գտած էր, յորում ժանէթի նաւաբեկելոց վերջին ժամերուն տխուր և վշտալից պատմութիւնը նկարագրուած էր։

«Էրիքսոն, գրտին և հոգնութեան չկրնալով դիմանալ, 1881 հոկտեմբեր 6ին մեռած էր. նոյն ամսուան 16ին մեռած էր Ալէքսի, որ ուղեւորաց քաջ որսորդն եղած էր. 20ին, կըսէ Տըլոնի օրագիրը, Դոնկ մեռաւ, 21ին ալ Լէ անոր յաջորդեց։

«Իրենց բարեկամաց դիակները վերցնելու այժ չունենալնին, Տըլոն, Ամպլէր և Գոլէն անոնց վրան միայն ծածկեցին։

«Միրսըն 28 հոկտեմբերի առաւօտուն և նոյն ամսթուին իրիկունը Տրէսրէ մեռաւ։

«Օրագիրն յանկարծակի հոկտեմբերի 30ին կիրակի օրը կը դադրի։ Այս վերջին ամսթուին իրիկունը Պոյտ և Կարթի մեռան։ Դիշերն ալ Գոլէն կը մեռնէր։»

Ըստ մեր տեսութեան, ժանէթի ի հիւսիսային բեւեռ բրած ճանապարհորդութիւնը վերջինն ըլլալու է, որովհետեւ բեւեռային սառոյցից մէջէն մինչև բեւեռ նաւարկելը մեզ անկարելի կը թուի։ Բեւեռական արձակ ծով մը գոյութիւն չը կրնար ունենալ, և նոյն իսկ Տոքթոր Բէթերման իւր կենաց վերջին ատեանները, կըսէ Հիրձթ իւր Ժամանակագրութեան մէջ, կարծիքը փոխելով կ'ըսէր թէ բեւեռը ծովով մը պատեալ է, որուն մէջէն մեծ արշիպեղագոս մը մինչեւ բեւեռ կը յառաջանայ։ Մեր անձնական կարծիքն ալ ըստ ամենայնի այս է, և թէ բեւեռին մօտակայքն արձակ ծովի մը գոյութեան հաւատալ տղայամտութիւն է։

Այն վտանգաց և դժբաղդութեանց առջև, որոց հիւսիսային բեւեռն արշաւողք ենթարկեալ են։ 1882 տարւոյն ընթացքից մէջ տարօրինակ առաջարկութիւն մ'առաջ եկաւ։ Ցիշեալ առաջարկութիւնն Ամերիկացի Շէյն հրամանատարին կը վերաբերի, որ հիւսիսային բեւեռը շրջապատող սառնապատ դաշտերուն և սառոյցի լերանց մէջ նաւարկութեան ներկայացուցած վտանգաց չենթարկուելու համար, օդապարիկով մը հիւսիսային բեւեռ հասնիլ կ'ուզէ։

Շէյն հրամանատարն, որ երեք տարիէ ի վեր պատրաստութիւն կը տեսնէր, երեք օդապարիկներու միջոցաւ ի հիւսիսային բեւեռ ուղեւորելու համար, 1882ին ձմեռուան մէջ Մոնթրէոլ հասաւ, ժողովուրդն իւր կարծեաց մասնակից ընելու համար։ Արդ կ'ուզուի որ Շէյն հրամանատարին արշաւանքն Անկլո-Ամերիկեան ըլլայ և հանգանակութեամբ կարգադրուի։ Ցիշեալ արշաւանաց ամբողջ ծախքը 80000 տոլար պիտի լինի, որուն կէսը Ամերիկայէն և միւս կէսն ալ Անգղիայէն պիտի հաւաքուի։

Արդէն Էլիզապէթի (Նիւ-Յէրսէյ) մէջ մասնախումբ մը կազմուած է և առ այս Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ ալ այսպիսի մասնախումբեր կազմուիլ կ'ուզուի։ Ցիշ չոգենաւն, որ ճանապարհորդներն մինչև բեւեռային նահանգաց որոշեալ մի կէտը պիտի ուղարկէ, բեւեռական արշաւանաց պաշտպանչին անուամբ կոչուիլ պիտի կոչուի։ Շվաթկա տեղեկագն ալ արշաւանաց կցորդելու հակամէտ է(1)։

Շէյն հրամանատարն վերջերս ըսած է թէ «Նախ Սէն—Բաթրիկ—Պէյ պիտի երթանք, ուր Ներլս նաւապետն ածխոյ մեծամեծ հանք մը գտած է։ Հոն տուն մը պիտի շինենք, և գործիքներ տեղաւորելով օդապարիկներուն համար ջրածին կազ յառաջ պիտի բերենք։ Այս կէտս կը յուսայ տեղի ունենալ։ բամանատարը, այն կէտէն՝ ուր 1875—1876ին Ներլս նաւապետին Ցիսգովերի նաւն հիւսիսային բեւեռէն 496 մղոն հեռաւորութեամբ ձմեռն անցուց, միայն 6 մղոն հեռաւորութիւն ունի։ Եթէ հոգն յաջող է, կ'ըսէ Շէյն հրամանատարը, հիւսիսային բեւեռին հասնելու համար մեզի 18 կամ առ առաւելն 24 ժամ բաւական է։»

Իւրաքանչիւր օդապարիկ բալխիր մը և մակոյկ մը ի միասին պիտի առնու և 50 օրուան համար պաշար պիտի ունենայ, և հետգհետէ յառաջ ընթացած ժամանակ հեռադրական թել պիտի ձգէ գլխաւոր կայարանին հետ միշտ հաղորդակցութեան մէջ գտնուելու համար։ Օդապարիկներն այն կերպիւ բեռնաւորած պիտի ըլլան, որ կաբելի եղածին չափ մթնոլորտին մէջ բարձրանան։ Շէյն հրամանատարը կը յուսայ թէ կրնայ բեւեռէն 10 մղոն հեռաւորութեամբ օդապարիկէն իջնել։

Օդապարիկով ճանապարհորդած ժամանակը՝ Շէյն հրամանատարն հիւսիսային նահանգաց ցրտէն չի վախնար, որովհետեւ կ'ըսէ թէ մեր նաւով ճանբայ ելլելուն յունիս ամսուան մէջն օդապարիկով պիտի մեկնինք։ Ցիշեալ հրամանատարն կը յաւելու նաեւ որ օդային ճանապարհորդք վրայի ծածկոցնին հանելու պիտի հարկադրին տաքէն չի նեղուելու համար։

Արշաւանքը 17 մարդիկներէ կազմուած պիտի ըլլայ, որուն կրոէլանտիացի երեք էսքիմացիներ պիտի ընկերակցին։ Դանիական կառավարութիւնն արդէն կրոէլանտիայի իշխանութեանց հրաման ըրած է արշաւողաց ամեն պարագայի մէջ օգնելու համար։

Շէյն հրամանատարն առանց պատճառի չէ որ կ'ըսէ, ժանէթի պարտութիւնն այն դէպքին ապացուցութիւնն է, որ նաւու մը միջոցաւ անկարելի է հիւսիսային բեւեռ հասնիլ։ Բեւեռային նահանգն Արշիպեղագոս մի է, սառնապատ Ովկիանոսով մը շրջապատեալ, որ նաւարկութեան ամեն անցք կ'արգելու։

ՀԵՐՈՆԻՄՈՍ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

ՎԵՐՔ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 7—15 ՄԱՐՏ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐԲ

Շաբաթ. — Եկաւ 3840 պարկ. վաճառեցաւ 3840 պարկ։ Պատրաստ 1500 պարկ։ Հրապարակը բանուկ է. նոր եկած ապրանքները գնողներ կը գտնեն, բայց մեր գիները թոյլ են։

Խոտ. — Նոր ապրանք չեկաւ։ Վաճառմունք անչնչան են։ Պատրաստ՝ 10,000 պարկ։ Հրապարակը չափազանց հանդարտ է, գնող չկայ։ Վաճառեցան 300 պարկ վնասեալ ապրանք (ավարիէ) եւ 150 պարկ, լաւ տեսակ, 680—760 դրմ 100 հոխան (օսմ. ոսկին 100 դրուշէն)։

Բրինձ. — Եկաւ 620 պարկ Իտալական. վաճառեցաւ 370 պարկ Իտալական եւ 1000 պարկ Հնդիկ։ Պատրաստ 4000 պարկ Հնդիկ եւ 1000 պարկ Իտալական։ Իտալականին առեւտուրը թոյլ է, գործ չկայ։ Հնդիկ տեսակին առեւտուրը բաւական բանուկ է եւ գիներն ալ ամուր են։

Սէրմանէր. — Եկաւ 5000 մնտուկ. վաճառեցաւ 5,000 մնտուկ, որոյ 3000ը փոքրաչափ 7 3/4 դրմ եւ 2000ը մեծաչափ 7 1/2 դրուշի Շարունակ կուզուի. պատրաստ գրեթէ չկայ։ Գիները ամուր լինելով բարձրանալու կը միտին։

Բաքէոլ. — Նոր ապրանք չեկաւ. վաճառեցաւ 5000 մնտուկ, 100 տակառ ամերիկեան եւ 200 տակառ ռուսական։ Պատրաստ՝ 100,000 մնտուկ, 1300 տակառ Ամերիկեան եւ 2000 տակառ ռուսական։ Հրապարակն հանդարտ է. գիները կ'իջնեն։

Աղալի. — Եկաւ 2000 մնտուկ. վաճառեցաւ 2900 մնտուկ. Պատրաստ՝ 8500 մնտուկ։ հրապարակը բանուկ է. գաւառներն ապրանք զրկուեցաւ. գիներն անշարժ են։

Պղնձ. — Սենկաորի լաւ տեսակն հաղուագիւտ է. գիներն ամուր են։

ԸՆԴՈՅՆԻ ԳԻՆԵՐ	Լ. 103
Շաբաթ Հոլ. սկսով կենդ.	—206
» » պարկով »	—208
» Թրիէստ » »	190—192
» Գլուխ 2-3 քիլոր. (7 0/0 գեղչ)	
30 քիլօկ. 230—	Լ. 100
Խահվէ Պրազիլ բնտ. հօխ.	7.60
» » լաւ »	6,50
» » սովորական »	5 50
Սբրմիչէթ Պէյլիոյ քիլ.	7 1/2—7 3/4
» Ֆրանսայի սնտ.	94—
Լեղակ (չիվիա) Պէնկ. հօխ	100—140
Որդան կարմիր (գրբմրզ), սև	27—
» » գորշ	22
Պղպեղ սև հօխ.	9 3/8—9 1/2 Լ. 104
Կինամոն »	8 3/4 1/2— 100
Խունկ կենդ.	220—240 »
Մեխակ (գրնֆիլ) հօխ.	15—
Բրինձ Հնդկ. պարկ 80 օխա	124—125
» Ճէնովա	38 Ֆր.
Թէյ սեւ սովոր. հօխա	12—17 Լ. 100
» միջին »	20—44
» ընտիր »	100—120
Քարեւզ (կազ) Ամ. սնտ.	37—38
» » տկ. հօխ.	52 ֆր.
» Ռուսական » »	50 »
Օլայ (նչոթա) Անգլ. կենդ.	186- մէջ. դրմ
Ալպակի սնտ.	17—18 1/4 Ֆր.

ՄԵՏԱՂՔ

Երկաթ. — Անգլիոյ մէջ գիներն ամուր են եւ յոյս կայ թէ նորէն պիտի բարձրանան։ Մեր գիներն անշարժ կը մնան առ ի չգոյէ կարեւոր գործոց։ Մեր հրապարակը չափազանց հանդարտ է, չաբթուս նոր եկած զանազան տեսակ երկաթին քանակութիւնը 400 թոնոյ կը հաշուի, եւ նախընթաց չաբթուան մէջ վաճառուած երկաթին քանակութիւնն ալ 40 թոնոյ։

Պղնձաթ. — Նոր ապրանք չեկաւ. վաճառեցաւ 30 մնտուկ. պատրաստ՝ 900 մնտուկ. հրապարակն հանդարտ է. գիները թոյլ են։

Ֆրանսական ֆրֆիլցայ. — Եկաւ 5,500 տակառ որոյ 4000ն Անվերսի ապրանք։ Վաճառեցաւ 700 տակառ. պատրաստ՝ 14,000 տակառ որոյ մեծ մասն Անվերս։ Գիներն ամուր կը բռնուին եւ հրապարակն յոյժ հանդարտ է։

Անթ. — Եկաւ 60 տակառ, վաճառեցաւ 40 տակառ. պատրաստ՝ 320 տակառ. գիներն ամուր լինելով բարձրանալու կը միտին։

Զինկ. — Եկաւ 50 տակառ. վաճառեցաւ 10 տակառ. պատրաստ՝ 900 տակառ։ Հրապարակն հանդարտ է, գիներն անշարժ կը մնան։

Թիթեղ. — Նոր ապրանք չեկաւ. վաճառմունք անչնչան են. պատրաստ՝ 500 մնտուկ։ Հրապարակն հանդարտ է եւ գիներն անշարժ կը մնան։

Պղինձ. — Շաբթուանս վաճառմունք անչնչան են։ Լոնտրայէն եկած լուրերը տաքութիւն ծանուցանելով, տեղւոյս վաճառատերերք ալ իրենց պահանջած գիներուն վրայ ամուր կը կենան։ Հրապարակն հանդարտ է։

Միւս մետաղաց վրայ նշանակելիք կարեւոր բան մը չկայ։

Օրուան գիներ (Լ. 100էն)

Երկաթ Անգլ. ձող	կենդ.	49—
Շուվտ. »	»	76—
» Անգլ. Նէլրոտ	»	49—
» Շուվտ »	»	79—
» տարբատակ Նօ. 1-4	»	64
» » » 5-10	»	74
» » » 11-14	»	84
» Հրէյնկ. (մատ 1-3)	»	60
» թել 3—16 1/2	»	66
Քարֆիցա Փարիզի 45 տիպ		65—67—68
Պողպատ (էլէկ+) ըստ տես. տկ.		140—141
Անագ (գալայ) կենդ.		700—
Թիթեղ (Ռենէ+ե) 2 մնտուկ		190—195
Կապար, ըստ տես. կենդ.		126—
Պղնձ տաս. հօխ.		13—13 1/2
Զինկ 0 թերթ 100 հօխան		77—78 ֆր.

Այն գիներ կանխիկ առուտուրի համար են։

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ

Թեմիեւ բանուկութիւն մը կը տիրէ. հրապարակին վրայ Արեւելեան Ռումելիէն, Եւրոպական Թուրքիոյ գաւառներէն եւ մայրաքաղաքիս շրջակայքերէն եկած բազմաթիւ ուղեւորք կան, որք ապրանք կը գնեն։ Փոքր Ասիոյ համար եղած գործերն աննշան են։ Պարսկաստանի համար նշանակելիք կարեւոր բան մը չկայ Նէվրուզի տօնին պատճառաւ. բայց յոյս կայ թէ բանուկ առեւտուր մը պիտի սկսի մէկ երկու ամսէն։

Ադրիանոպ. — Երկրորդ ձեռքերէ բաւական կարեւոր գործեր եղան։ Առաջին ձեռքերէ 5,000 թոփ վաճառեցաւ, որոյ 1800 թոփը լաւ տեսակ մահուտի 6 5/8 դրուշի լիպրան եւ մնացեալն 5 1/4—5 5/8 դրուշի լիպրան։ Պատրաստն ինչ աննշան է։ Գիները թոյլ են։ 4-5 լիպրանոց լաւ կաուները կը փնտրուին. մահուտիները գնող կը գտնեն. գիներն են օսմ. ոսկին 110 դրուշէն։

Կաուա 22երանոց միջին	տա.	4 7/8—5 1/8
» » վեր	»	5 1/4—5 1/2
Ամբողջ » միջին	»	5 1/8—6
» » վեր	»	
Մահուտի (ծանր)		6-6 1/2

Սոֆիա. — Երկրորդ ձեռքերէ քիչ գործ եղաւ. իսկ առաջին ձեռքերէ քանի մը փոքր վաճառումներ եղան։ Ռումելիի համար Քոթիլինկոտնի տեսակները կը գնուին, բայց պատրաստը վաճառուեցաւ լիպրան՝ 5 7/8 դրուշի։ Պատրաստն սահմանափակ է։ Գիները թոյլ են։

Օսմ. ոսկին 110 դրշ.

Ծանր կշռող ստորին տեսակը 4 7/8—5 1/8 դրուշ լիպրան

Ծանր կշռող լաւ տեսակը 5—5 1/8 դրուշ լիպրան

3, 4 եւ 4 1/2 լիպրանոց կաուը 5—5 3/4 դրուշ դրամ

7 3/4, 8 3/4, 9 3/4, 10 3/4 լիպրանոց Քոթինկոտնի կաուը 5 3/4—5 7/8 դրուշ լիպրան

Շումլայ. — (խասա). — Հրապարակն հանդարտ է առանց կարեւոր գործոց։ Գիներն անուանական են. (օսմ. ոսկին 100 դրուշէն)

	լիպրա	ինձեղ	դրշ.
Կաուա	7—8 1/4	39	38—45 թոփը
»	9—9 1/2	45	53—55 »
»	10—11	50-52	62—68 »

Մոլ. — Հրապարակն հանդարտ է եւ գիներն իջնելու կը միտին. փնոզ հաղուագիւտ են։ Պատրաստնիս աննշան է։ Թիւ 16ին 3 թոփը չաբթուս 35 դրուշի վաճառեցաւ. 26 թիւն

ԹԵՐԹՕՆ ՄԱՍԻՍԻ

(61)

ԷՏՄՈՆ ԱՊՈՒ

—•—

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆՔ ՓԱՐԻԶԻ

Դ.

—=—

ԳՈՐԾԻՑՔ ՕՐԻՈՐԴԻՆ ԵՐԻՒՈՐԵԱՆՆԵՐԸ

4

պիտան մնապարծ, կ'ըսէի կէս ձայնիւ, դու անոնց ազգականն ես, դու Օթէլ Տէ Օբռէնս կը բնակիս, Պուրկատ կը կոչուիս, և նախասենեակ ընել կուտաս ինձ (նախասենեկի մէջ սպասեցնել)։»

Երբոր դուռը բացուեցաւ, ճարտասանութեանս հոսանքը թող տուի։ Երիտասարդ էի. հաղիւ դիմացինիս երեսը նայեցայ, աչերս չանթ կ'արձակէին. խրոխտաբար ինքզինքս ներկայեցի իբրև հին բարեկամ Տիկին և Զրիարդ Պուրկատի։ Պատմեցի թէ ի՛նչպէս ծանօթացած էի անոնց հետ՝ առանց ազգականութեան պատիւն ունենալու. սրտաշարժ նկարագիր մ'ըրի առանց թշուառութեան, արիութեան, աշխատութեան և առաքինութեան։ Հաւատացէք որ գոյները չէի խնայեր նկարագրելս, և բնաւ կէս գոյն չէի գործածեր։ Ցաճախ կը կրկնէի Պուրկատ անունն, և ամեն անգամ կ'սատրագծէի։

Դատապարտութիւնս իւր ազդեցութիւնն ըրաւ։ Պ. Պուրկատ չէր համարձակիր երեսս նայիլ. գլուխը ձեռներուն մէջ ծածկած էր, և ընկճեալ կը թուէր։ Վերջին հարուածը տալու համար՝ Մաթիէօի ըրածները հասկցուցի, տան ֆրանքի համար կրկնոցը գրաւի դնելը պատմեցի, ինչպէս նաև այլ ամեն նեղութիւններն ու անձնազրկութիւնները, զորս այդ առաքինի երիտասարդն յանձն առեր էր, առանց այդ ընտանեաց մի անդամը լինելու և Պուրկատ անունը կրելու։ Ադոլֆ Մաթիէօ, իւր անհրաժեշտէն կը զրկէր ինքզինք, երբոր ուրիշ շատեր կծծի են իրենց աւելորդովն։ Վերջապէս ամուսնութեան առած էր այդ լաւ աղջիկ որն, և իւր հայրենական տունը տարած էր յ'Օրէյ. անուն, հարստութիւն և ընտանիք մը տուած էր անոր։ Այսօր, Էմմ Պուրկատ, երջանիկ կին, երջանիկ մայր, մարդու կարօտութիւն չունէր, կրնար ինքն ալ իւր կարգին արհամարհել այն ինքնամոլ աշխարհն որ երեսի վրայ թողած էր զինքը։

Պ. Պուրկատ ձեռքը վար առաւ և տեսայ որ երեսներն սղոցած էին արտասուօք։ «Ադոլֆ կս է, ըսաւ, չնորհակալ եմ որ այդպէս կը սիրէք զայն։ Սիրելի՛ որդեակ, թող տուէք որ համբուրեմ ձեզ։»

Կրկնել չտուի այս առաջարկը։ Զհարցուցի իրեն թէ ի՛նչպէս և ինչո՛ւ ողջ էր։ Ոչ հարցումներ ուղղեցի իրեն, ոչ առարկութիւններ. պարանոցին բռնեցի և չորս հինգ անգամ երկու այտերն համբուրեցի։ Ներկայ էի որ չէի խաբուեր։ Հօր մը արտասուքը կը ճանչուի միշտ։

Սակայն երբոր առաջին սրտայուզութիւնս անցաւ, խորին զարմանքով մ'երեսը նայեցայ։ Պ. Պուրկատ նշմարեց։ «Ադմեն բան պիտի հասկցնեմ ձեզ, ըսաւ, երբոր կինս և աղջիկս տեսնեմ։ Հիմա ճանբայ պիտի ելնեմ Օրէյ երթալու համար։ Շնորհակալ եմ. մնաք բարեաւ. ի կրկին տեսութիւն։

— Կեցէ՛ք, եթէ կը հաճիք, ըսի։ Ես ձեզ չեմ թողուր տակաւին։ Նախ որ շատեկառքն իրիկուան ժամ եօթնին կ'ելնէ. երկրորդ նախազգուշութիւններ պէտք են. չէք կրնար յախուռն Օրէյ երթալ։ Ձեր կինն ու աղջիկն յանկարծակիի գալով կը մեռնին, և Պրբթոնցի գիւղացիք ալ ձեզ կ'սպանեն երկաթեայ հարուածներով իբրեւ ուրուական։ Նստէք հոս, և պատմեցէք ինձ ձեր պատմութիւնն։ Այնուհետեւ ես ալ կ'ըսեմ ձեր ընելիք նախազգուշութիւնները։ Բայց ի՞նչպէս եղաւ որ նաւաբեկութենէն կրցիք ազատիլ։ Կայմի կտորի՞ վրայ, հաւու վանդակի՞ վրայ։

— Ամենապարզ պատճառով մը։ Շոգենաւին կորած ժամանակ ես մէջը չէի։ Գիտէք ի՛նչ ընել կ'երթայի Ամերիկա։ Ութ օր Ռիոյ Ժանէրոյ կեցանք՝ ուղեւոր և վաճառք առնլու համար։ Ցամաք իջայ միւս ուղեւորաց պէս. նամակներ ունէի հոն բնակող քանի մը Ֆրանսացիներու, ի մէջ այլոց Շարլիէ անուն անձի մը, որ ներկափայտի վաճառական էր հոն. հետը խօսակցած միջոցիս հասկցուցի անոր իմ հնարած դրութիւնը, և շատ հաւնեցաւ։ Ամենուն խելքն ու սիրտը դէպի Քալիֆորնիա դարձած էր։ Շարլիէ հաւատեց ինձ թէ հնարած դիւաց գերազանց էր, բայց ես դայն միայնակ գործածելու ուժ չունէի, և գործաւոր չպիտի կրնայի գտնել։ «Բայց ձեր այդ գիւտէն օգուտ քաղելու ուրիշ լաւագոյն միջոց մը կայ, ըսաւ։ Հոս եկէք և ընկերութիւն հաստատեցէք իրարու մեքենայ շինող, և Բաֆանէ Պուրկատ հոս շահագործեցէք։ Ամբողջ մեքենան հինգ հարիւր ֆրանքի կրնայ շինուիլ և հազար ֆրանքի կը վաճառէր։ Սան-Ֆրանչիսքոյ գընացող ամեն հանքահան ասկէց անցած ժամանակ հատ մը կը գնէ անպատճառ։ Հաւատացէք ինձ, ձեզ համար բան ֆալիֆորնիան հոս է։ Դուք գրամ չունիք այս ձեռնարկութեան համար, բայց տուող կը գտնուի։ Լաւ գործ մը գիւրաւ կրնայ դրամագլուխ գտնել, մանաւանդ Ամերիկայի մէջ։ Եթէ դնկեր մը կուզէք, ասասիկ ես։» Այսպէս ահա հիմնեցինք Շարլիէ Պուրկատ և Ընկ. տունն, որոյ բաժինները փարիզի Պորսային մէջ ընդունուած են։ Հինգ հարիւրական ֆրանքէն հանեցինք, տասնապատկեցաւ արժէքն, և տակաւին պիտի բարձրանայ։ Ես իմ մասս հաղար բաժին ունիմ։

— Ի՞նչ կըսէք, հինգ միլիոն ֆրանք չահեցաք։

— Ամենի։ Բայց ի՞նչ ընեմ։ Ըսէք ինձ թէ ի՞նչ հրաշքով իմ բոլոր նամակներս անպատասխանի մնացին։

— Թղթատարութեան պաշտօնատունը մնացած պէտք է լինին։ Պէլ Ամթուանէթի նաւաբեկութիւնը շուտով իմացուեցաւ փարիզ։ Ձեր առաջին նամակը քանի մ'օր յետոյ հասած պէտք է լինի, երբոր այս տիկնայք Ռիու տ'Օրլեան փողոցէն մեկնած էին։ կարծեմ թէ առանց իրենց նոր հասցէն տալու տնափոխութիւն ըրին։ վասն զի կ'ուզէին ծածկել իրենց թշուառութիւնը։ միւս կողմէ, ոչ ելս լուր կ'սպասէին մէկէ մը։ Թղթատարութիւնն ի՞նչպէս կրնար գտնել զանոնք։ Նամակ ցրուողն ութ օրն անդամ մը չմտներ թրավերսէն փողոցը։

— Ձեզ կրնար երեւակայել կրած վիշտս. երկու տարի շարունակ նամակ գրել առանց բառ մը պատասխան ստանալո՛ւ։

— Ձեր կինն ու աղջիկն ալ նոյնչափ կը տառապէին։

— Գոնէ անոնք ծանուցեալ դժբաղդութեան մը վրայ կուլային. իսկ ես հազարաւոր երեւակայական աղետներ կը տեսնէի։ Գիտէի որ ապրուստ չունէին և հետեւաբար ամեն զրկմանց, թշուառութեան ամեն թելադրութիւններուն ենթակայ էին։ Հարուստ էի և բան մը չէի կրնար ընել անոնց համար։ 1849 ի անիծեալ քոլէռան շատ դիշերներ անքուն լուսցնել տուաւ ինձ։ Կ'ուզէի փարիզ դալ, ոստիկանութիւնն հարցաքննել, բովանդակ քաղաքը խուզարկել, բայց դամուած մնացած էի հոն։ Ծանուցում մը հրատարակել տուի Բռէս և Քոնսթիթիսիոնել լրագրաց մէջ, և ոչ որ պատասխանեց։ Դուք լրագիր չե՞ք կարդար։

— Ոչ յաճախ, և այդ տիկնայք՝ երբէք։

— Ես ամենն ալ կը կարդայի, և լաւ գ'ընէի. վասն զի Էմմէի ամուսնութիւնը Սիէքլի մէջ կարդացի։

— կը մնայ հիմա ձեր վերադարձն աւետել անոր։ Բայց մեղմով, եթէ կը հաճիք. վասն զի նորածին զաւակին լինք կամ կուտայ։ Եթէ դիս մտի՛ կ'ընէք, դեսպան մը ղրկեցէք ձեր առջեւն։ Ես երիտասարդ մը գիտեմ որ պաշտօն մը կը փնտռէ. Մաթիէօի եղբայրն

(Շարունակէ)

հազուագիւտ է · գիներն են օսմ· ոսկին 112 դրուշէն ։

Թիւ·	30 ֆնտէզ	35 ֆնտէզ	38 ֆնտէզ
4	12 1/2	14 1/2–15	16 1/2
16	12	13	14 դրչ·
26	16	18	21

Պատմ· — Փոքր–Ասիոյ համար որ եւ է կարեւոր վաճառում տեղի չունեցաւ ։ Տեղական չուկային համար մանր ծաղիկներով սպիտակ բերքայ պատմ· վաճառեցաւ ։ Թումէլիի համար եւս սպիտակ եւ բաց գոյնով պատմանոցներուն վրայ քանի մը մեծ վաճառումներ եղան։ Մեծ քանակութեամբ քրէթոն եկած է, բայց առ այժմ գործ չկայ քրէթոնի վրայ ։

Մանած · Շաբթուս առեւտուրը բաւական բանուկ եղաւ · Թումէլիի համար վաճառեցաւ էքսթրա, վաթէր եւ կապոյտ ։ Կապոյտներն հազուագիւտ են, մանաւանդ 8–14 թիւերը · կարմիր մանածին վրայ գործերը սահմանափակ են եւ գիներն՝ շատ թոյլ ։

ԱՐՄՏԻՒՐ

Արմտեաց գիներուն վրայ եւրոպական մեծ հրապարակներէն եկած լուրերը միշտ անոնպատ են վաճառականութեան · պաղ հանդարտութիւնը կը շարունակէ, Պոլսոյ հրապարակին վիճակն եւս պաղ է եւ կատարուած գործառզութիւնները խիստ սահմանաւոր են։ Շաբթուս ընթացքին մէջ եկած ցորենին քանակութիւնը հաւիւ 25–28 հազար գրիւի կը հասնի, որուն 13 հազար գրիւը Վառնայ, 9000ը Պուրգազ, մնացեալը երկաթուղի եւայն · սմօք կայ այսօր 80–85 հազար գրիւ ամէն տեսակէ (մեծ մասը երկաթուղի)։ Վառնայ կը վաճառուի 4 1/2–5 դրուշ լիպրաէն պակաս · Շըմէնտրէքի տեսակները 3 1/2–4 1/2 դրուշ պակաս լիպրաէն · Իպրաիլ (քիչ կայ) 3 3/4–4 1/4 դրուշ պակաս լիպրաէն · Օղիմ չկայ ։

Արմտեաց գիներուն վրայ տիրած անստուգութեան պատճառաւ ալիւրներուն վրայ եւս խիստ քիչ գործ եղած է · գիներն որ եւ թեթ փոփոխութիւն մը կրած չեն · օտար ալիւր քիչ եկած է · Օտեսայէն շաբթուան մէջ եկածն է 500 պարկ, Սեւաստոփոլէն ալ նոյնչափ · գումարը 1000 պարկ ։ Զաղայքներուն եւ մթերանոցներուն մէջ կը գտնուի այսօր բնիկ ալիւր 25–30 հազար պարկ ։ Օտար ալիւր կը գտնուի պարբասար 10–12 հազար պարկ ։

		ԱԼԻՒՐ	Լ· 100
Օտէսա,	Ա· տեսակ	60 օր·	125—132 »
»	Բ· »	»	116—120 »
»	Գ· »	»	108—112 »
»	Դ· »	»	83—95 »
»	Ե· »	»	73—78 »
Օղիմ (Ազիմա)		»	սմ· 100 »
Շըմ տոնիտ		»	90—92 »
Թանրոգ (Հարման)		»	92—94 »
Վառնա		»	87—88 »
Մարսիլիա		»	82—88 »

ԽՄԲԱԳԻՐ–ՏՆՕՐԷՆ
Կ· Ս· ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ· Պոլիս Ռիզա փաշա Եօղուշու
Շարդ չարշըսը թիւ 32

ԱԶԳ

Ազգային Հիւանդանոցի Վագֆէն յիւսկիւտար Թօրհանէլի օղու ճատակ, 8 թիւ փայտաշէն տունն, որ կը պարունակէ 12 սենեակ, մէկ հոր, մէկ ջրի խողովակ, 2910 կանգուն պարտէզ, Ս· Փրկչի Ազգ· Հիւանդանոցի հաստատութեան հանձնուած եղած ըլլալով՝ ամուրդի դրուած է ։

Ուստի կը ծանուցուի Մեծարգոյ հասարակութեան թէ՝ այժմ այդ տանը 350 օսմանեան ոսկի տուող ըլլալով, սոյն գումարէն աւելի վճարող անձինք, թուականէս մինչ երեք ամիս պէտք են դիմել առէն օր ժամը 6էն մինչ 9ը, ի դրասենեակ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան, ի կ· Պոլիս Մեծ Նոր խան թիւ 49 ։

1883 Մարտ 10. (Կնիք)

ՔԷՅ ԵՒ ՏՕՆԱԼՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որ կը բռնէ ի Դէլ Լոնտոնի և Արեւելեան Նաւահանգստոց, Սէ· Ժէրմէն և Դանոբի

Շոգենաւք Լոնտոնէն կանոնաւորապէս կը մեկնին կ· Պոլիս, Օտէսա եւ Դանուբ երթալու համար, եւ օրինաւոր սահմաններով վաճառք կը փոխադրեն Եւրոպայէն Արեւելից եւ Սեւ ծովու բոլոր նաւահանգիստները ։

Վառնա շոգենաւը, նաւապետ Տէյվիս, եկաւ Անվերսէն, Թունուզ, Մալտա հանդիպելով, եւ ուրբաթ օր, 30 մարտ, Դանուբ պիտի երթայ ։

Բէնէքթ շոգենաւը, նաւապետ Հուսըն, Լոնտոնէն մեկնեցաւ Մալտա, Պիրէոն, Սէլանիկ եւ կ· Պոլիս երթալու համար, ամսոյս դէպ ի վերջն ասա պիտի հասնի, եւ Դանուբ պիտի երթայ անմիջապէս ։

Զարլա Հէվերդ շոգենաւը, նաւապետ Աղքինսըն, Լոնտոնէն մեկնեցաւ ամսոյս 15էն, Մալտա, Շիրա եւ կ· Պոլիս երթալու համար, եւ ապրիլի սկիզբն ասա հասնելով, Օտէսա պիտի երթայ անմիջապէս ։

Լոնտոնի մէջ այժմ բեռ կ'առնուն հետեւեալ շոգենաւք ·

Ճօլֆ Տէրա, Պաթում, Բոզի եւ Թայղան երթալու համար, ամսոյս 20ին համբայ կ'ելնէ ։

Օրէսա շոգենաւը, նաւապետ Ֆրէտէրիքսոն, հասնելով Ալեքսանդրիա, կ· Պոլիս եւ Ազախու ծովը երթալու համար ։

Լոնտոն երթալիք շոգենաւ ·

Ռոմ շոգենաւը, նաւապետ Կորլի, Օտէսայէն պիտի հասնի չորեքշաբթի օր, եւ ուղղակի Լոնտոն պիտի երթայ ամսոյս 31 ին շաբաթ օրը ։

Աւելի մանրամասնութիւններ եւ գնոց վրայ տեղեկութիւն ստանալու համար դիմել առ

ՔԷՅ ԵՒ ՏՕՆԱԼՏ
Գործակալք
Ղալաթիա, կ· Պոլիս

ՖՐԷՏ· ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որ կանոնաւորապէս կը բռնէ Լիվերբուլ և Արեւելք դէջ ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճերիան	2,500	Ֆլորիդան	3,700
Ալեղոսա	2,500	Ֆլորիդեան	3,700
Ամերիկեան	2,500	Ֆլորվեան	3,700
Ամերիկեան	2,500	Իոպերեան	5,500
Աբոպան	3,700	Իուլիերեան	5,500
Պալմիրեան	6,000	Իորդրեան	5,500
Պալմիրեան	6,000	Լիսոնեան	2,200
Քասթիլեան	800	Լիսոնեան	2,500
Սայրենեան	2,000	Լիսոան	800
Տորոս,	700	Օքսրիոս	700
Լիճիանը	3,700	Ռեբրեան	3,800
Ֆոպեան	3,700	Վալենեան	6,800
Ֆոլերեան	3,700	Վիրջինեան	6,800

Ալճերիան շոգենաւը նաւապետ Պ· Լաուրանսոն, Լիվերբուլէն մայրաքաղաքս հասաւ ընդհանուր վաճառքով եւ պիտի մեկնի նոյն նաւահանգիստը Զմիւռնիա հանդիպելով ։

Շաբաթական շոգենաւերու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվերբուլի եւ Պոսդրնի միջեւ, եւ ստորագրեալս հեղուկէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունի օրինաւոր սակագներով ։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի ։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԴԻԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միսէր խան, Ղալաթիա

Նաւատերաք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ եւ ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներ ·

Կ· Պոլիս, Լուսարար Լաֆոնդէն · Ճիպրալդար, Մ· Մ· Բարվէր Սզբարք · Ալեքսանդրիա, Կ· Լ· Վասման եւ ընկ· Մալտա, Ա· Քասիլիէրի · Շիրա, Ա· Մ· Մավրոկորատոյ · Զմիւռնիա, Պ· Ուրիզ եւ ընկ·

Ն· ԲԱՔԷ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայէ և Բրինդիզ դէջ կանոնաւոր բռնէս բռնող

Մեկնում Մարսիլիայէն ամեն տասն եւ չորեք օրն անգամ մը չորեքշաբթի օրերը ։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Տրապիզոն, Փոթի եւ Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է՝ Մեսրոբ որ մարտ 16/28ին Մարսիլիայէն պիտի մեկնի եւ ապրիլ 4ին ալ մայրաքաղաքէս ։

Նաւուղղեքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԻԼՈՐԱՆՏՐԲՊՈՒԼ
Մոմանէ փողոց, թիւ 114

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ և Մէնքրէսթրէնի դէջ բռնող

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբոս	4,200	Ոնէրեա	3,000
Ֆորս	4,000	Նէբրիս	3,000
Օսմանլի	4,000	Բերա	3,000
Սեսոստրիս	3,250	Իզիս	2,600
Թեպե	3,250	Ադրիատիք	1,700
Մոնտե	3,250	Լոզիս	800
Նեբ	3,250	Օլիմպ	800
Մարեոմիս	3,250	Սեսիլ	750

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճանապարհներու համար։

Դիմել առ Ժ· Թ· ՈՒԻԹՈԼ եւ ԸՆԿ·
Գործակատար

Մէյտանլըգ սոգագ, Պոլիս

կամ առ Պ· ՆԷՎԻՃԼ Է· ՄԱԼԹԱՍ
Թիւ 1 եւ 3, Նարլեան խան,
Վոյվոտա փողոց, Ղալաթա.

Տնօրէնութիւն, Լիվերբուլ,
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ·
31, Ճէյմս Ստրիդ, Լիվերբուլ.

Գործակալներ ·

Ալեքսանդրիա Ռ· Ճ· Մոս եւ ընկ·
Պէրութ Ց· Բաթթարաքի
Կ· Պոլիս Ց· Վ· Ուիթոլ եւ ընկ·
Դարդանէլ Ֆրանք Քալվէրթ
Ճիպրալթար Սմիթ, Իմոս եւ ընկ·
Մալթա Սմիթ եւ ընկ·
Խարէնտէրուն Լէվի, Ֆրանք եւ ընկ·
Զմիւռնիա Պ· Ռ· Ուիթալ եւ ընկ·
Շիրա Ն· Ռ· Բէդրոբուլոյ

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ · Մէնքրէսթրի և Օրէսայէ դէջ կանոնաւորապէս բռնող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ա.յ Սոֆիա	3,000	
Արարատ	2,500	Ռոմբրա
Արտոսրա	2,500	Քրուիքշանք
Լուսանիա	2,500	Ուիլքս
Մասեդոնիա	3,500	Մարչ
Բոսֆէրա	2,800	Ֆօմբրմիլ

Մասեդոնիա շոգենաւը Օտէսայէն պիտի վերադառնայ մայիս 14/26 երկուշաբթի, եւ մի քանի օր յետոյ Լիվերբուլ պիտի երթայ ։

Այս շոգենաւք կէն ֆամբոդներ ալ ունին ։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու եւ Ամերիկայի համար ։

Ամէն դիւրութիւն եւ հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց ։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ·
Գործակալք

ՔԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որ ամէն տարի մանրամասն կը բռնէ Լիվերբուլ և Մէնքրէսթրէնի դէջ ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալիա	3,000
Ադրիա	3,000	Մարսէյ	2,500
Ալեքսիս	3,000	Նանրի	2,500
Պոդնիա	4,600	Բուենոս	5,000
Պոմերանիա	3,800	Բրիթոն	3,200
Պոլարիս	2,500	Բալթիա	3,000
Պրէմիէր Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սիրիա	4,600
Քասթալոնիա	4,700	Սարպեդոն	3,000
Շերդոսէլ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերար	2,500	Սիրոն	3,000
Կուլիա	4,000	Թրիթոն	3,000
Քեսար	2,500	Թրինիտար	2,500
Մարմոն	3,000		

Քիւնարտ շոգենաւը, նաւապետ Մարդին, Լիվերբուլէն եկաւ զանազան վաճառքով, եւ ի մօտոյ հոն պիտի վերադառնայ, Զմիւռնիա հանդիպելով ։

Ստորագրեալս արտօնութիւն ունի ճանապարհ եւ վաճառք ընդունիլ նիւ Եորքի եւ Պոսդրնի, ինչպէս նաեւ Միացեալ–Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար՝ օրինաւոր սակագներով ։

Դիմել առ
ԹՈՄԱՍ Զ· ՃՈԼԻ, Գործակատար·
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան
Ղալաթիա ։

Տնօրէնք ընկերութեան
ՊԸՐՆՍ ԵՒ ՄԱՔԻՎԸՐ
1, Ընբմիթորա Սթ· Լիվերբուլ ։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԹՈՒՆՈՒԶԵԱՆ ՄԻԱՁԱՅԱՑԻՆ

Թունուզի դէջ բարեբերութիւն հասցնելու համար ։

5 մեծ վիճակ	100,000	Ֆրանք
2	50,000	»
4	25,000	»
10	10,000	»
100	1,000	»
200	500	»

Համագումար 321 վիճակ եւ մի միլիոն Ֆրանք ։

ՏՈՄՍԱԿԻ ԳԻՆՆ Է ՄԷԿ ՖՐԱՆՔ

Վաճառողներուն դեղով կը տրուի տոմսակները կը տրուին դրամով, քով, բոսֆորի Մանաստով, որք պիտի ուղղուին առ Պ· Էրնէս Տէթրէ, հանուր քարտուղար մանաստիրի Փարիզ Ռիւ տը լա Կրանժ–Պաթ թիւ 13 ։

VICHY
ՎԻՇԻ

Վիշի, փոքրիկ 22 գիւղ Մանրիր։

PASTILLES DIGESTIVES· — Աղբիւրներէն հանուած աղերէն ուած ։ Այս բաղխիլներն աղուոր համար են և ստամոքսի թթուութիւն և դժուարամարսութեանց դէմ ։ ազդու ։

SEL DE VICHY POUR BAINS· — Նիզի համար ծրար մը աղ բաւ է այն անձանց համար որք Վիշի կարող երթար։

Կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է ԲԱՆՍՑՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ դրոշմը բոլոր արտադրութեանց փնտռել ։

Ամէն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի ։

HUILE DE HOGG

ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդեցութիւնն հաստատուած է 25էն աւելի տարիներու փորձով։ Հեւանդութեանց համար· կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքառաջեց հիւանդութիւն, հազը, խռիպ, յամառ հազ, խոյլ, ուշայլն զեղձերու ուռայցներ· մորթի հիւանդութիւնք, սրբեան, սպիտակ դաստան, ընդհանուր տկարութիւն եւայլն· Նաեւ տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի ։

Օգուտ ունենալու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահասիրական նպատակներով ընտկան իւղերու տեղ և իբր թէ անոնցմէ աւելի ազդութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշբանի չեն ճաւասար բայց միայն ստամոքսը ընդունայն զգոնելու և հոգնեցնելու· երբեմն շատ վտանգաւոր ևս կրնան ըլլալ։

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԳԻ ԻՒՂ Ը, որ եռանկիւնի շիշերով կը ծախուի ։ Պահանջել հօգի անունը և Բարիզի բժշկական Ակադեմիայի գործող գլուխ Պ· Լ· ըսնէօրի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շիշի երեսին վրայ կը գտնուի։ Տէլլա Սուտայի և այլ Պոսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ Հօգի մորիւ ձկան բնական իւղի շիշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառաւարութեան կնիքն պիտի գտնուի ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն դարձնելու նշանը։

Hogg
هوغ

ընթերուլ։

Աշխարհի զարմանալիքը։
Համաշխարհային Մաղի Նորոգիչը։

ՏԻԿԻՆ Ա· Ը· ԸԼԼԷՆԻ

Իրաւունք ինքն իսկ գերածայր կատարելութիւն, որով ամէն անգամ որ ուզուի կրնայ մաղերը իրենց առջի գեղեցկութեանը դարձուիլ, ու իրենց թարմ գոյնին ու փայլին վերածուիլ։ Կլնորոգէ մաղերուն կենդանութիւնը, այժը և աճումը ու։ Ցուտով մեկդի կ'ընէ թեփը։ Ընտան նորոգիչ մաղերու, և բուրումը մրուն զմայլելի և առատ։ Գլխաւոր մթերանոցը (114 and 116, Southampton Row). Լոնտոն է Նոյնպէս Խարիզ ու Նիու Եօրք։ Կը վաճառուի ամեն սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղլեացի դեղագործներու քով։

ՀԱՐՄՆԵԿԱՆ ԾԱՂԿԱՓՈՒՆԴ·

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՆԵԼՈՒ ՄԱՐՄՆՈՑ ԳՈՑՆԸ

ՄԻՇՏ ԾԱՂԿԱՓԹԻԹ, ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ։

Մէկ փորձ մը բաւ է համոզել ամեն Տիկին որ այս ծաղկները կը գերազանցեն ուրիշ որ և է ջուր երեսի փոշի։ Վրանի մը վայրկեանի մէջ երեսի, վզի, թեւերու և ձեռքերու քնքուշ փափկութիւն և մարմարիոնի ճերմկութիւն, հանդերձ լլկակի և վարդի անոյշ գունոյնի ու հոտով։ Մէկդի կ'ընէ թեփը, երեսի ցանը արևայրուքը, և ամեն բրտութիւն և բիծ։ Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Խարիզ ու Նիու Եօրք։ Կը վաճառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղլեացի դեղագործներու քով։

ԿԵԱՆԷ, ԱՃՈՒՄՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ·

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԵԿ ՀԱՏԻՒ ՆՈՐՈԳԻՉ·

Իր մէջը կը բովանդակէ ամեն յատկութիւնն որով առատ մազ մը, որ "Լոնտրեան գեղեցիկ Պատկն" է, կրնայ պահպանուիլ ու նորոգուիլ· Մէլրոզը ներկ չէ։ Մէլրոզ գործածէ, երբ որ մազերու դէմ ճերմակ իյնայ կամ ճերմկին։ Մէլրոզ գործածէ, երբ որ մազերդ սկսին թափիլ և կամ երբ որ թեփոտին։ Կը վաճառուի երկու չափ շիշով, ամեն գեղագործներու քով և անոյշ իւղագործներու։ Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114, Southampton Row). Նոյնպէս Խարիզ ու Նիու Եօրք։

☞ Տիկին Ա· Ը· Ըլլէնի "Համաշխարհային Մաղի Նորոգիչը" "Հարսանեկան Ծաղկափունջը" և "Մէլրոզ՝ Մաղերու Նորոգիչը" կը վաճառուին ։

Կ· Պոլիս Ս· Քանզիւք եղբարց քովն Ֆարմասի Պրիթանիք Բերա Մեծ փողոց և Լամընտ Քարիւէնայի քով, Անգլիական մթերանոց, Եիւքսէք Գալաթրըմ Ղալաթիա։

ՀՅՈՒՍԻՍԻ ԴԷՍ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱՏՈՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insurance company
ՆՈՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԱՆԹԱՅԻ
Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովագրական ընկերութիւն
Ամբ Լէր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ 2,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ 500,000
Պահեստի դրամ հերդեի ճիւղն գոյացեալ 1,218,495–1,718,495
1881ին զուտ հասոյթը 1,024,460

NORTHERN
Assurance company
ՆՕՐԹ ՀԷՐՆ
Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովագրական ընկերութիւն
Սնէլ Լէր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ 3,000
Վճարեալ դրամագլուխ 150,000
Պահեստի դրամ հերդեի ճիւղն գոյացեալ 380,000–550
Զուտ հասոյթ 1878ի 55

Ստորագրեալք իրենց բազմաթիւ յանձնարարագրաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն թէ՝ իրենք վերոյիշեալ արկու ընկերութիւնքն մրացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութիւններու մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութիւնները աւելնալովն՝ Ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն ընդունիլ։

Գրեթէ ամեն կարգի վաճառաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ, Ամերիկայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մատակայ քաղաքները, գիւղերը գաւառները։

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt. 500,000
ՄԱՐԻԹԱՅՄ
Մովսէն ապահովագրական ընկերութիւն
Դրամագլուխ 500,000 Անգլ· լիրա

Ստորագրեալք, շոգենաւերը, առագաստանաւերն և անոնց մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած են ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Պ· Ֆ· Ֆ· մխսօն խանի առկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ Նայոյ սեւեան։ Գործակատարն յիշեալ Ընկերութեան և Ցնօրէն ամեն գործառնութեանց

ԳԱՌՆԻԿ Ճ· ՍԵՐՈԲԵԱՆ — ՃՕՀՆ ԲԱՍՈՒ.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՓՈՐՍԱ

Ղալաթիա 16 մարտ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
(Օսմ ոսկին 100 դրուշի հաշուով)

Լոնտրա	3 ամիս, զրչ·	110,27 1/2 առ Անգլ· լիր
Ֆարիզ	3 » Ֆր·	22,77 1/2 առ Օսմ· լիր

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԳՐՈՑ

Օսմ· Քօնսոլ Գոցուեցաւ (գ· կ·)	13,15
բացուեցաւ	13,14
կէս օրին	13,13
Եգիպտ· միաց· բաց· ոսկի	83,35
Անգլ· լիր	
Օսմանէթ ֆինէնսրալ 6 0/0	5, 5
» 0/0 Օսման	4, 0
Կ· Պոլսոյ Պանքան	8,10
Քրէտիթ ֆինէնսրալ 6 0/0 Օսմ· լիր	7,
Փոխ· 1863 (Մուբոն) 6 0/0 Ֆր·	
» 1865 » 6 0/0	75,
» 1869 (Բիլնար) 6 0/0	66,
» 1872 (Պօն սուր Թրէզոր)	23,
» 1875 (Ռիմար) 6 0/0	61,
Ռումէլիի երկաթուղի	57,75
Լաուրիում (գ· կ·)	178.
Թրամուայ Օսմ· լիր	327,
Թրէտրամ »	985
Հէվալէսիպ	5
Ռիբոր	35

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
(Օսմ· ոսկին 100 դրչէն) Դրչ·

Անգղիական ոսկի	109 26
Գաղղիական »	87 26
Բօլ	20 6
Գրիվից	51 25
Գաղտոն Թուղթ (գարիք)	906
» արծաթ (նոր)	90 10
Մէհիտիէի տարբերութիւն	108 11
Վենցոց	104
Հենգոց	103 30
Մէքսիքը	102 30

ԵՒՐՈՊԱԿԵԱՆ ՓՈՐՍԱ

Լոնտրա 27 մարտ

Անգղ· Քօնս·	102 3/16
Օսմ· »	12 1/8
Փոխ· 1865	14 3/4
» 1869	13
» 1871	77
» 1872	24
» 1875	12 1/8
» 1877	89 3/8
Պանք Օթոման	20 1/4
Ռուս· փոխ· 75ի	87 1/4
Եգիպտ· միացեալ	75 1/8
» արտաքսուոր	97 1/4
Տայրա Պանիէ	75 1/8
Փոխ· Ռոշիլտ	96 1/8
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	25 436

Փարիզ 27 մարտ

Գաղղ· Քօնս· 3 0/0	114 70
» » 5 0/0	80,37 50
Օսմ· Քօնս·	12,30
Փոխ· 1865 Ֆր·	75
» 1869	65
» 1875	61
Օսմ· Երկաթուղի	58 25
Պանք Օթոման	763,75
Քրէտիթ Լիոնէ	567,50
Ռուս· փոխ· 5 0/0 (1877)	92
» » Արեւելեան	—
Իտալ· Քօնս·	90,35
Եգիպտ· միացեալ	381·25
Փոխանակագիր Լոնտ· վրայ	25,24

Վիէննա 27 մարտ

Փոխ· Լոնտրայի վրայ	119,75
Ռումէլիի երկաթուղի	26,70

ԿԷՍ ՕՐ 5,34